

Nella Taarasti

Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin yhteistyö Elämä Lapselle -konsertissa 2015

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi (AMK)

Elokuva ja televisio

Opinnäytetyö

2016

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Nella Taarasti Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin yhteistyö Elämä Lapselle -konsertissa 2015 44 sivua 31.3.2016
Tutkinto	Medianomi (AMK)
Koulutusohjelma	Elokuva ja televisio
Suuntautumisvaihtoehto	Televisio- ja radiotuotanto
Ohjaaja	Auli Sillanpää, lehtori, VTM
<p>Tässä opinnäytetyössä tutkitaan monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin yhteistyötä musiikkipainotteisessa, suorana lähetyksenä toteutettavassa monikameratuotannossa. Tutkimuksen esimerkkitapauksena on Elämä Lapselle -konsertti vuodelta 2015. Elämä Lapselle -konsertti on Suomen tunnetuin hyväntekeväisyystapahtuma ja yksi suurimmista vuosittain taltioituista musiikillisista monikameratuotannoista Suomessa.</p> <p>Tämän työn tavoitteena on antaa lukijalle kattava läpileikkaus siitä, mitä monikameraohjaajan ja monikameratuotannossa työskentelevän kuvaussihteerin tehtävät pitävät sisällään ja minkälaista on tämän työparin toimiva yhteistyö.</p> <p>Opinnäytetyö pohjautuu alan ammattilaisten kanssa käytyihin keskusteluihin ja haastatteluihin sekä useisiin kirjallisiin ja sähköisiin lähteisiin. Lisäksi pohjana ovat kirjoittajan oma kokemus ja huomiot alalta sekä sivullisena tarkkailijana, tv-tekniikan harjoittelijana että kuvaussihteerinä.</p> <p>Opinnäytetyössä perehdytään monikameratuotantoihin, niiden keskeisimpiin työrooleihin, työvaiheisiin ja menestykseen. Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin työstä ja vastuualueista kerrotaan kronologisesti Elämä Lapselle -konsertin suunnitteluvaiheesta suoraan lähetykseen. Kaksikon yhteistyötä tutkitaan muun muassa sanallisen kommunikoinnin, kehonkielen ja sosiaalisten taitojen näkökulmasta.</p> <p>Opinnäytetyössä selviää, että monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin yhteistyö pohjautuu kattavan ennakkotyön, sujuvan kommunikoinnin ja hyvien sosiaalisten taitojen lisäksi molempien vahvaan oman työn osaamiseen. Kaksikon välillä tulee olla vahva luottamus ja selkeä yhteinen tapa toimia. Heidän tulee kunnioittaa ja kuunnella, kiittää ja kannustaa sekä toisiaan että koko työryhmää.</p>	
Avainsanat	Monikameratuotanto, monikameraohjaaja, kuvaussihteerin, yhteistyö, live-lähetys, konsertti, musiikkiohjelma

Author Title Number of Pages Date	Nella Taarasti Multi-camera Director and Production Assistant's collaboration in Life for Children Charity Concert 2015 44 pages 31 March 2016
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Film and Television
Specialisation option	Television and Radio Broadcasting
Supervisor	Auli Sillanpää, Senior Lecturer, M.S.Sc.
<p>This thesis examines the collaboration between multi-camera director and production assistant in a live concert broadcast through the case study of Life for Children Charity Concert 2015, the best-known charity event and one of the biggest annual live music broadcast in Finland.</p> <p>The aim of this study is to give the reader a comprehensive idea of what the responsibilities of the multi-camera director and production assistant are, as well as identify the elements of good collaboration between the two.</p> <p>The insights presented in this thesis are based on discussions and interviews with industry professionals as well as a number of written sources and writer's own experience as an observer, technical trainee and production assistant.</p> <p>First, the thesis covers multi-camera productions, their main job descriptions, working methods and success factors. Second, it introduces the history of Life for Children Charity Concert and the 2015 event. Third, the work and responsibilities of the multi-camera director and production assistant are described chronologically from the planning of the Life for Children Charity Concert to the live broadcast of the show. Fourth, the collaboration between the two professional is studied through verbal communication, body language and social skills.</p> <p>This thesis concludes that collaboration between the multi-camera director and production assistant is based on careful groundwork, effortless communication and good social skills. It also requires strong individual competence. Multi-camera directors and production assistants should remember to respect, listen to, thank and encourage each other as well as the whole team.</p>	
Keywords	Multi-camera production, multi-camera director, production assistant, collaboration, live television, concert, music show

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Monikameratuotannot	3
2.1	Monikameratuotantojen keskeisimmät työroolit	4
2.1.1	Monikameraohjaaja	6
2.1.2	Kuvaussihteeri	7
2.2	Suorana monikameratuotantona toteutetun lähetyksen työvaiheet	8
2.3	Monikameratuotantojen menestys Suomessa vuonna 2015	9
3	Elämä lapselle -konsertti	11
3.1	Konsertin historia ja suosio	11
3.2	Syyt suosion taustalla	14
3.3	Uutisointi	15
3.4	Elämä lapselle -konsertti 2015	17
4	Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin työ Elämä Lapselle -konsertissa	19
4.1	Ennen lähetyspäivää	19
4.1.1	Konsertin sisältö ja aikataulutus	19
4.1.2	Kamerakartta	21
4.1.3	Kuvalista ja kamerakortit	21
4.1.4	Ajolista	24
4.2	Lähetyspäivän aamu	25
4.2.1	Lähetyspalaveri	25
4.2.2	Sound check ja juontajien treeni	26
4.3	Kenraaliharjoitus	29
4.4	Suora lähetys	31
5	Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin välinen yhteistyö	34
5.1	Sanallinen kommunikointi	34
5.2	Kehonkieli	37
5.3	Sosiaaliset taidot ja tilanteisiin reagointi	38
6	Johtopäätökset	40
	Lähteet	42

1 Johdanto

Suuret monikameratuotannot vaativat työryhmältä paljon. Onnistuneen lopputuloksen saavuttamiseksi on kaikkien osa-alueiden ja jokaisen ihmisen toimittava saumattomasti yhteen. Tiimityöskentely ja selkeät yhteiset pelisäännöt ovat toimivan tuotannon elinehtoja.

Elämä Lapselle -konsertti on yksi suurimmista Suomessa vuosittain toteutettavista suorista monikameratapahtumatuotannoista. Se työllistää kymmeniä televisioalan ammattilaisia ja kerää suuria yleisömääriä sekä paikan päälle että ruutujen ääreen joka syksy. Hyväntekeväisyys, musiikki, yhteisöllisyys ja viihde vetoavat ihmisiin iästä ja asemasta riippumatta.

Olin mukana tekemässä Elämä Lapselle -konsertin tv-lähetystä vuonna 2014, ja koukutuin heti siitä tunnelmasta, joka näin ison suoran lähetyksen tekemisessä on läsnä. Huomioni kiinnittyi erityisesti monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin työskentelyyn. Heidän tehtävänä on yhdistellä kaikista monikameratuotannon palasista toimiva kokonaisuus: sujuva, positiivinen ja koskettava suora lähetys. Miten he sen tekevät?

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin yhteistyötä vuoden 2015 Elämä Lapselle -konsertin pohjalta. Tarkoituksena on selvittää, miten nämä kaksi ihmistä työskentelevät yhdessä ja miten heidän keskinäinen kommunikointinsa vaikuttaa muuhun työryhmään ja koko ohjelman lopputulokseen. Mikä tekee hyvän monikameraohjaajan, ja mistä tunnistaa ammattitaitoisen kuvaussihteerin? Mitä heidän työnsä pitää sisällään, ja mitä heiltä vaaditaan, jotta suuri tapahtumatuotanto ja suora lähetys pysyvät kasassa?

Tämän opinnäytetyön aluksi esitellään monikameratuotanto käsitteenä ja perehdytään etenkin monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin työrooleihin. Lisäksi käydään läpi suorana lähetyksenä toteutetun monikameratuotannon työvaiheet ja selvitetään tällaisten ohjelmien suosiota Suomessa. Tätä seuraa luku Elämä Lapselle -konsertista, sen historiasta ja sitä koskevasta uutisoinnista. Syitä konserttilähetyksen suureen suosioon pohditaan sekä konsertin sisällölliset vahvuudet että erilaiset psykologiset ja sosiaaliset osatekijät huomioon ottaen.

Pohjustuksen jälkeen keskitytään suorana lähetyksenä toteutettavan monikameratuotannon eri työvaiheisiin monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin silmin. Neljännessä luvussa kerrotaan hyvin käytännönläheisesti tämän kaksikon työstä ja vastuualueista Elämä Lapselle -konsertin suunnittelusta toteutukseen. Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin välistä yhteistyötä käsitellään jo tässä kronologisesti etenevässä luvussa, mutta siihen palataan tarkemmin seuraavassa, pelkästään työparin yhteistyön eri muotoihin keskittyvässä osiossa.

Monikameraohjaus on ollut tähän asti vain muutaman opinnäytetyön pääaiheena. Kuvaussihteerin työhön liittyviä opinnäytetöitä löytyy jo hieman enemmän, mutta niistä yksikään ei tarkemmin käsittele kuvaussihteerin työnkuvaa ja vastuualueita suorassa monikameratuotannossa, saati sitten suorana lähetyksenä toteutetussa tapahtumatuotannossa. (Theseus 2016.) Tällaiselle käytännönläheiselle tietopakettile on siis selkeä tarve. Tiedän myös omasta kokemuksesta ja tekemieni haastattelujen perusteella, että näiden roolien todellisia työtehtäviä on hyvin vaikea tietää tai oppia muuten kuin tekemisen kautta. Monikameraohjaajaksi ei opita koulussa, vaan siihen kasvetaan opiskelun, vuosien työkokemuksen ja monikameratuotantojen eri osa-alueiden laajan ymmärryksen kautta. Monet tuntemani kuvaussihteerit ovat aloittaneet monikameraohjaajan vasemmalla puolella hyvin vähäisellä kokemuksella tai ilman täyttä ymmärrystä omista työtehtävistään. Tällaiset seikat vaikuttavat tietysti ohjaajan ja kuvaussihteerin välisen yhteistyön sujuvuuteen, mutta mahdollisesti myös koko tiimin suoritukseen.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena onkin antaa lukijalle kattava läpileikkaus siitä, mitä monikameraohjaajan ja monikameratuotannossa työskentelevän kuvaussihteerin tehtävät pitävät sisällään ja minkälaista on tämän työparin toimiva yhteistyö. Toivon, että tämän opinnäytetyön avulla edes yksi tuleva monikameraohjaaja tai kuvaussihteerit on jo ennen ensimmäistä työpäiväänsä hieman tarkemmin perillä siitä, mitä häneltä odotetaan sekä yksilönä että tiimin jäsenenä.

Opinnäytetyön tiedot pohjautuvat alan ammattilaisten kanssa käytyihin keskusteluihin ja haastatteluihin sekä useisiin kirjallisiin ja sähköisiin lähteisiin. Työtä varten on haastateltu monikameraohjaaja Juha-Matti Valtosta, kuvaussihteerit Heidi Musakkaa, kuvamiksaaja Jari Huovista, studio-ohjaaja Parska Saharista ja ohjaaja Elias Koskimiestä. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoidusti ja kysymykset muokattiin kullekin haastateltavalle sopiviksi haastattelutilanteessa. Lisäksi opinnäytetyön pohjana ovat omat kokemukseni ja tekemäni huomiot alalta sekä sivullisena tarkkailijana, tv-tekniikan harjoit-

telijana että kuvaussihteerinä. Elämä Lapselle -konsertin toteutusta olen seurannut paikan päällä vuosina 2014 ja 2015.

2 Monikameratuotannot

Monikameratuotannoilla tarkoitetaan usealla kameralla kuvattuja ohjelmia. Monikameraohjaaja valitsee kaikkien kameroiden samanaikaisista kuvista aina sen, joka leikataan ulos eli jonka katsoja kulloinkin näkee. (Leroux 2015, 3; Korvenoja 2004, 9–13, Tuomelan 2016, 12–13 mukaan.)

Monikameratuotantoja voidaan toteuttaa joko televisiosudiossa tai ulkotuotantoautolla sen ulkopuolella. Hyviä esimerkkejä ulkotuotannoista ovat muun muassa konsertit, muut kulttuuritapahtumat ja viihdeohjelmat, jotka voidaan kuvata studio-olosuhteiden sijaan esimerkiksi urheiluhallissa tai konserttisalissa. Lisäksi erilaiset urheilutapahtumat toteutetaan lähes poikkeuksetta monikameratuotantoina ulkotuotantoautolla. (Partala 2015, 23.)

Kuten Alexandra Leroux (2015, 3) kirjoittaa omassa, myös musiikkiohjelmien monikameratuotantoa käsittelevässä opinnäytetyössään, ”Monikameramenetelmää voidaan käyttää sekä suorissa lähetyksissä että taltioinneissa, ja sillä on mahdollista toteuttaa kokonaisia ohjelmia, tai pelkästään ohjelman irrallisia osia riippuen tuotannon tarpeista ja formaatista”. Peter Ward (2001, 16) kertoo suorana lähetyksenä toteutettavan monikameratuotannon napakasti tarkoittavan tuotantotekniikkaa, jossa työryhmän jäsenet hoitavat kukin oman osuutensa tuotannosta samanaikaisesti kun tapahtuma eli ohjelma välitetään katsojille.

Monikameratuotantojen historia ulottuu yli sadan vuoden taakse. Ensimmäistä monikameratekniikalla kuvattua ohjelmaa on todistettu vuonna 1898, kun ranskalainen keksijä Raul Grimoin-Sanson kuvasi Pariisia kymmenellä kameralla kuumailmapallosta käsin. Ensimmäinen suora tv-lähetys, ohjelma nimeltä The Queen’s Messenger, taas esitettiin Yhdysvalloissa vuonna 1928. Sen toteutuksessa käytettiin myös monikameratekniikkaa. (Early Television Museum 2016; Jacobson 2010, 413–415, Pulkkisen 2014, 8 mukaan.)

Monikameratuotanto muodostuu monesta eri osa-alueesta, ja se työllistää useita kymmeniä ihmisiä tuotantotiimistä tekniikkaan ja esiintyjiin. Tässä luvussa käsitellään mo-

nikameratuotantojen keskeisimpiä työrooleja, suoran lähetyksen työvaiheita ja monikameratuotantojen menestystä Suomessa.

2.1 Monikameratuotantojen keskeisimmät työroolit

Monikameratuotantojen työryhmä on hyvin monimuotoinen. Se koostuu tuotantopuolesta ja tekniikan eri tiimeistä. Työryhmä vaihtelee hyvin paljon sen mukaan, minkälainen tuotanto on kyseessä. Esimerkiksi suoran monikameratuotannon, nauhoitettavan ohjelman ja tapahtumatuotannon työryhmien koossa ja työrooleissa on paljon eroja. Tässä opinnäytetyössä keskitytään lähtökohtaisesti Elämä Lapselle -konsertin ja sitä vastaavan musiikkipainotteisen tapahtumatuotannon työryhmän ja toteutuksen käsittelemiseen.

Tapahtumatuotannoissa, kuten muissakin tuotannoissa, tuottaja ja hänen johtamansa tuotantotiimi vastaavat ohjelman kokonaisuudesta: sisällöstä, budjetista, aikatauluista ja kaikista kuvausjärjestelyistä sekä muista käytännön asioista. Yksinkertaisesti sanottuna tuottaja on vastuussa kaikista ohjelman tekoon liittyvistä asioista (Bignell & Orlebar 2005, 32). Tuotantoyhtiö ja sen työntekijät, tilaaja (Elämä Lapselle -konsertin kohdalla Lastenklirikoiden Kummit ry), monikameraohjaaja ja kanavan edustaja suunnittelevat yhdessä suoran lähetyksen kulun mahdollisimman tarkasti ennen lähetyspäivää. Kanava päättää ohjelman keston ja lähetysajan, ja yhdessä päätetään esimerkiksi ohjelman esiintyjät ja juontajat. Tuotanto tekee myös valmiiksi kaikki mahdolliset insertit ja muut etukäteen toteutettavat ohjelmaosiot. Alusta asti suuressa vastuussa oleva monikameraohjaaja kuuluu käytännössä sekä tuotannon että tekniikan tiimiin. Hän toimii tärkeänä linkkinä tuotannon ja tekniikan välissä, jotta sisällölliset, tuotannolliset ja tekniset toiveet ja tarpeet kohtaavat. Monikameraohjaajan pitää olla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tietoinen kaikista lähetykseen liittyvistä asioista, jotta hän voi aloittaa esimerkiksi kamerapaikkojen, valojen ja lavasteiden suunnittelun yhdessä eri tekniikan osastojen kanssa. Musiikkiohjelmassa hänen tulee myös tietää esiintyjät ja heidän esittämänsä kappaleet hyvissä ajoin, jotta hän voi yhdessä kuvaussihteerin kanssa tehdä kaikki kappalekohtaiset kovalistat sekä lähetyksen ajolistan valmiiksi lähetyspäivää varten.

Tekniikan tiimiin kuuluvat käytännössä kameramiehet, valo-osasto, ääniosasto, grafiikkapuoli, lavatekniikka sekä kaiken kasassa pitävä studio-ohjaaja. Studio-ohjaaja huolehtii siitä, että studion (tai tapahtumatuotannoissa minkä tahansa kuvauspaikan) puo-

lella kaikki toimii. Hän toimii myös tärkeimpänä linkkinä studion ja ohjaamon välillä kommunikoiden aktiivisesti molempiin suuntiin (Bignell & Orlebar 2005, 45).

Monikameraohjaaja työskentelee ohjaamossa yhdessä kuvaussihteerin ja kuvamiksaajan kanssa. He näkevät edessään olevalla koko seinän kattavalla monitoriseinällä aina erikseen kaikkien kameroiden kuvat, ohjaajan valitseman lähtevän kuvan sekä preview-näytöllä esimerkiksi sen kameran kuvan, johon siirrytään seuraavaksi. Monitoriseinällä on näiden lisäksi oma ruutunsa EVS:lle (eli esimerkiksi inserteille, bumpereille ja muulle etukäteen tehdyille sisällölle) ja paluu-kuvalle, josta näkyy televisiokanavan ohjelmatietojen mukainen ohjelma. (Ward 2001, 36.) Suoran lähetyksen aikana paluu-kuva vastaa siis täysin ohjaajan edessä näkyvää lähtevää kuvaa. Monitoriseinällä näkyvät myös kaikki kuvaussihteerin operoimat kellot.

Kuvio 1. Elämä Lapselle -konsertin ohjaamo ja monitoriseinä (Kuva: Nella Taarasti).

Ohjaamossa työskentelee tämän kolmikon lisäksi muun muassa EVS-käyttäjä, joka ajaa kaikki ennalta kuvatut ohjelmaosiot ulos suorassa lähetyksessä. EVS-käyttäjän vastuulla ovat myös mahdolliset uusinnat, hidastukset ja muut ohjelman sisällä tapahtuvat kuvakerronnalliset lisät, joita kuvamiksaajan ei ole mahdollista toteuttaa.

Lisäksi käyttömestari on aina mukana varmistamassa, että tekniikka toimii. Jos jonkin kameran kuva häviää selittämättömästi tai ohjaamossa jokin laite ei toimi, käyttömestari on se, joka varmasti osaa auttaa.

2.1.1 Monikameraohjaaja

Monikameraohjaaja on monikameratuotannon tv-tekniikan tiimin johtaja. Hän ohjaa ohjelman ja on vastuussa siitä, että kuvauksissa kaikki rullaa ja lopputulos näyttää mahdollisimman hyvältä. Monikameraohjaaja on mukana ohjelman tuotannossa aina sen sisällöllisestä suunnittelusta tekniseen toteutukseen ja tekee yhteistyötä kaikkien osastojen kanssa. (Bignell & Orlebar 2005, 32.)

Ohjaajalla tulee olla hyvät kommunikointitaidot, ja hänen pitää olla valmis vastaamaan kaikenlaisiin kysymyksiin koko kuvauspäivän ajan. Hänen tulee olla varma omasta tekemisestään ja hallita suuria kokonaisuuksia, jotta kaikki toimii. Monikameraohjaaja Juha-Matti Valtosen (haastattelu 23.9.2015) omin sanoin:

Hyvän ohjaajan pitää olla rauhallinen ja kannustava. Hänen pitää tietää tv-tekniikan perusteet, jotta hän osaa pyytää oikeita efektejä tai kamerakikkoja tarvittaessa. Rytmittäjä ja musiikin perusteet ovat myös todella tärkeitä etenkin musiikin ohjaamisessa.

Monikameraohjaaja on ohjaamosta komentojärjestelmän kautta yhteydessä kaikkiin tv-tekniikan osastoihin. Hän ohjeistaa kameroita, pysyy studio-ohjaajan kautta ajan tasalla kuvauspaikan tapahtumista ja antaa komentoja esimerkiksi ääni- ja grafiikkaosastoille. Ohjaamossa hänen vasemmalla puolellaan istuu kuvaussihteeri ja oikealla kuvamiksaaja. Tämä kolmikko tekee tiiviisti yhteistyötä koko kuvausten ajan. (Bignell & Orlebar 2005, 46.)

Ohjaajan tulee pysyä aina rauhallisena ja kohdella koko tiimiään reilusti. Esimerkiksi kuvamiksaaja Jari Huovinen (haastattelu 16.9.2015) sanoo, että hyvän ohjaajan tunnistaa siitä, että tämä pitää kokonaisuuden kasassa ja kertoo aina selkeästi, mitä haluaa – kuvamiksaajan tai kenenkään muunkaan ei tarvitse arvailla, vaan he voivat vain kuunnella ja toteuttaa.

This is a job that needs lightning quick reflexes, a calm and measured way of working and an understanding of what the viewer needs to see at any one time. It's not for the faint-hearted. (Bignell & Orlebar 2005, 32.)

2.1.2 Kuvaussihteeri

Kuvaussihteeri toimii monikameraohjaajan oikeana kätenä. Hän huolehtii aikatauluista ja on kartalla kaikesta siitä, mitä koko tiimin tulee tietää.

Kameraharjoituksissa, nauhoituksissa ja suorissa lähetyksissä kuvaussihteeri työskentelee tv-studion tai ulkotuotantoauton ohjaamossa ohjaajan ja kuvamikserin vieressä. Hän varoittaa erityistä komentokieltä käyttäen ohjaajaa, kameramiehiä ja mikseriä tulevista kuvista, studio-ohjaajia esiintyjille annettavista merkeistä sekä äänitarkkailijoita ohjelmaan tulevien musiikkien ja tehosteiden starteista. (Pirilä & Kivi 2010, 122.)

Kuten ohjaaja Elias Koskimies (haastattelu 16.9.2015) muotoilee: ”Kuvaussihteeri on organisoitu ja kartalla, jotta ohjaaja voi rauhassa keskittyä luovaan työhön”. Kuvaussihteeri pitää huolen siitä, että ohjaamossa ja studiossa tiedetään aina, mitä seuraavaksi tapahtuu. Hän varoittaa kameroita ja kuvamiksaajaa tulevista kuvista sekä laskee ääneiden kuvien kestot, jotta miksaajan ei tarvitse niistä huolehtia. Musiikkiohjelmissa kuvaussihteeri myös laskee kappaleita ohjaajalle ja muulle kuvaustiimille, jotta oikea rytmi pysyy yllä.

Tässä roolissa tarvitaan siis hyvää organisointikykyä, rytmitajua ja rauhallista otetta. Jos kuvaussihteeri säheltää ja hätäilee, koko tiimin työskentely vaikeutuu ja tieto ei kulje. Ohjaamon ja kameramiesten lisäksi etenkin studio-ohjaajalle on tärkeää, että kuvaussihteeriin voi luottaa. ”Kuvistietää, mitä ryhmän täytyy tietää. Hän osaa vastata myös niihin kysymättömiin kysymyksiin. Studiossa voidaan luottaa siihen, että kuvaussihteeri välittää kaiken tiedon ohjaajalle sitten kun tämä on tavoitettavissa.” (Saharinen, haastattelu 16.9.2015.)

Kuvaussihteeri-nimike on ollut viime vuosina muutoksen alla. Esimerkiksi musiikkipainotteisissa monikameratuotannoissa (kuten Voice of Finland ja Tähdet, tähdet) kuvaussihteeriä kutsutaan apulaisohjaajaksi, koska hän on silloin isommassa roolissa biisien varoittamisessa (Musakka, haastattelu 16.9.2015). Musiikkiesitysten kulun ymmärtäminen ja oikean rytmin säilyminen on erityisen tärkeää silloin, kun musiikki on ohjelman pääelementti. Ylellä studiotuotannoissa kuvaussihteeri-nimikkeen sijaan on jo useamman vuoden ajan puhuttu tuotantokoordinaattorista, koska ohjaajan vasemmalla puolella istuvan henkilön tulee kuvaussihteerin työn lisäksi hallita myös kaikki Ylen omat tallennusjärjestelmät, varausjärjestelmät ja muu vastaava tekniikka (Eskelinen 2012, 19–20).

2.2 Suorana monikameratuotantona toteutetun lähetysten työvaiheet

Suoraa monikameralähetystä tehdään monessa osassa. Käytännössä työvaiheita voidaan laskea olevan kolme: suunnittelu, harjoitus ja lähetys (Leroux 2015, 6). Jokaisen työvaiheen onnistuminen on välttämättömän tärkeää hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi.

Ohjelman sisältö, kesto ja muut perustiedot ovat luonnollisesti selvillä jo ennen lähetyspäivää. Myös työryhmä kootaan kasaan mahdollisimman hyvissä ajoin. Ohjelman aikana näytettävät insertit eli etukäteen valmiiksi tehdyt osiot käsikirjoitetaan, kuvataan ja editoidaan valmiiksi ennen lähetystä.

Studio tai muu kuvauspaikka rakennetaan valmiiksi viimeistään sound checkiä tai muita harjoituksia varten. Lavasteet ja valot on päätetty jo ennen lähetystä, ja ne rakennetaan valmiiksi ennen kuin koko kuvaustiimi on paikalla. Myös kameroiden rakentaminen ja kaikkien sähkökaapeleiden veto hoidetaan ennen minkäänlaisia harjoituksia. Varsinkin isoissa tapahtumatuotannoissa rakennukselle on yleensä varattu oma päivänsä, jolloin kuvauspaikalla ei ole lavarakentajien ja tekniikan tiimin lisäksi vielä ketään muita.

Lähetyspäivä on yleensä aina hyvin pitkä, vaikka itse ohjelma kestäisikin vain tunnin tai pari. Aamu alkaa lähetyspalaverilla, jossa käydään läpi koko päivän ohjelma. Siitä jatketaan harjoituksiin ja, jos ohjelma sisältää elävää musiikkia, sound checkeihin. Yleensä kaikki ohjelman esitykset, juonnot ja suuret siirtymät mennään tässä kohtaa useaan kertaan läpi yksi kerrallaan. Varsinainen kenraaliharjoitus pidetään viimeisenä ennen suoraa lähetystä, jotta kaikki on varmasti siihen mennessä valmista. Kenraalin ja suoran lähetysten väliin jätetään kuitenkin aina edes pieni tauko, jotta mahdollisiin kenraalin aikana ilmeneviin ongelmiin ja yllätyksiin on vielä aikaa reagoida.

Purku alkaa kun suora lähetys on ohi. Kaikki osastot pakkaavat tavaransa ja viimeiset poistuvat kuvauspaikalta vasta, kun kaikki tekniikka ja lavasteet on purettu. Kuten rakennukselle, purullekin on usein suurissa tuotannoissa varattu oma, lähetystä seuraava työpäivänsä.

2.3 Monikameratuotantojen menestys Suomessa vuonna 2015

Televisiossa etenkin monikameratuotannot pitävät edelleen pintansa internetin ja erilaisten suoratoistopalveluiden rinnalla. Varsinkin suorat lähetykset ja suuret tapahtumatuotannot kiehtovat ja keräävät suuria yleisöjä televisioruutujen ääreen. Katsojat ovat edelleen valmiita aikatauluttamaan elämäänsä heitä kiinnostavan suoran lähetyksen tai esimerkiksi vain kerran vuodessa järjestettävän tapahtuman mukaan. Tästä hyvä esimerkki on itsenäisyyspäivänä suorana lähetyksenä televisioitava Linnan juhlat, joka on Suomen television katsotuin ohjelma vuosi toisensa jälkeen. Esimerkiksi vuonna 2015 Linnan juhlat tavoitti Yle TV1:llä yhteensä 2 944 000 henkilöä eli yli puolet kaikista kymmenen vuotta täyttäneistä televisiokatsojista Suomessa. (Finnpanel 2016.)

 Finnpanel

TV-mittaritutkimuksen tuloksia

Vuosittaiset tulokset   Katsotuimmat lähetykset kanavittain   MTV3

Edellinen vuosi

Katsotuimmat lähetykset kanavittain
MTV3, Vuosi 2015
 Kohderyhmä: **Kaikki 10 vuotta täyttäneet**
 Väestö: **4 821 000**

#	Ohjelma	Päivä	Kello	Tavoittavuus	Prosenttia kohde-ryhmästä	Katselu-osuus	Keskikatsojamäärä 7 vrk:n aikana
1.	Jääkiekon MM-kisat: Puolivälierä / Suomi - Tsh	to	14.5.2015 21:57	1 991 000	33 %	67 %	1 613 000
2.	Kymmenen Uutiset	to	14.5.2015 21:51	1 534 000	31 %	59 %	1 509 000
3.	Päivän sää	to	14.5.2015 22:44	1 302 000	28 %	61 %	1 360 000
4.	Jääkiekon MM-kisat: Suomi - Venäjä	ti	12.5.2015 22:01	1 741 000	27 %	53 %	1 314 000
5.	Jääkiekon MM-kisat	su	3.5.2015 21:55	1 622 000	26 %	55 %	1 243 000
6.	Kingi	la	10.1.2015 19:30	1 842 000	25 %	49 %	1 222 000
7.	Jääkiekon MM-kisat: Suomi - Valko-Venäjä	ma	11.5.2015 18:43	1 689 000	25 %	62 %	1 216 000
8.	Jääkiekon MM-kisat: Suomi - Slovenia	to	7.5.2015 21:54	1 573 000	25 %	58 %	1 202 000
9.	Jääkiekon MM-kisat: Norja - Suomi	ma	4.5.2015 21:55	1 526 000	25 %	58 %	1 191 000
10.	Jääkiekon MM-kisat: Suomi - Slovakia	la	9.5.2015 18:43	1 476 000	24 %	60 %	1 165 000
11.	Jääkiekon MM-kisat: USA - Suomi	pe	1.5.2015 18:00	1 352 000	23 %	59 %	1 125 000
12.	Seitsemän Uutiset	pe	1.5.2015 18:42	1 037 000	21 %	54 %	1 019 000
13.	Putous	la	24.10.2015 19:30	1 500 000	20 %	45 %	980 000
14.	Viikon sää	su	3.5.2015 22:46	917 000	20 %	51 %	978 000
15.	Tähdet, tähdet	su	15.3.2015 19:15	1 428 000	19 %	43 %	904 000
16.	Jääkiekon MM-kisat: Finaali / Kanada - Venäjä	su	17.5.2015 22:27	1 174 000	18 %	51 %	853 000
17.	Salatut elämät	to	29.1.2015 19:30	1 023 000	17 %	43 %	831 000
18.	Kultainen Venla	pe	16.1.2015 20:04	1 562 000	17 %	38 %	805 000
19.	Posse	pe	20.11.2015 20:01	1 210 000	16 %	37 %	753 000
20.	21 tapaa pilata avioliitto	pe	2.1.2015 20:00	1 344 000	15 %	32 %	735 000

Kuvio 2. MTV3-kanavan katsotuimmat lähetykset kaikkien yli 10 vuotta täyttäneiden keskuudessa vuonna 2015 (Finnpanel 2016).

Myös monikameratuotantoina toteutettavat urheilulähetykset keräävät suuria yleisömääriä televisioruutujen ääreen. MTV3:n vuoden 2015 katsotuimpien ohjelmien listaa dominoi Jääkiekon MM-kisat: 20 katsotuimmasta lähetyksestä jopa yhdeksän on jääkiekkoa. Yle TV2:n katsotuimmista lähetyksistä vain yksi, Euroviisut, ei liity urheiluun. (Finnpanel 2016.)

Viihdeohjelmat uppoavat suomalaiskatsojiin. Televisiokanavien vuoden 2015 katsotuimpien ohjelmien joukosta löytyy pitkä lista erilaisia viihteellisiä monikameratuotantoja kuten Posse, Putous, SuomiLove, The Voice of Finland, Miss Suomi 2015, Kingi, Euroviisut, Tangomarkkinat ja Tähdet, tähdet. Esimerkiksi vuoden 2015 uuden tulokkaan, puolentoista tunnin suoran musiikkikomediashow Kingin ensimmäistä jaksoa katsoi keskimäärin 1 222 000 henkilöä. Tämä nosti Kingin MTV3:n kuudenneksi katsotuimmaksi ohjelmaksi vuonna 2015. (Finnpanel 2016.)

Edellä mainitun listan kaikki ohjelmat ovat onnistuneet yhdistelemään viihteen eri muotoja, ajankohtaisuutta ja sosiaalista mediaa tarjoten näin katsojille monipuolisen katselukokemuksen ja mahdollisuuden olla mukana tekemässä ja kommentoimassa ohjelmaa eri sosiaalisten median kanavien kautta. Kotimaisuus on myös vahvuus ja hyvä kilpailuvaltti esimerkiksi monikansallisia suoratoistopalveluita vastaan. Suositut monikameratuotannot pysyvät ajan hermolla ja tarjoavat yleisölle tutujen sisältöjen ja kaavojen lisäksi myös jotain uutta ja yllättävää. Internetin mahdollisuudet osataan hyödyntää, ja lähes kaikki monikameratuotannot ovatkin jo vahvasti monimediallisia luoden sisältöä sekä televisioon, internetiin että sosiaalisen median palveluihin.

Kaiken kaikkiaan esimerkiksi MTV3:n vuoden 2015 20 katsotuimmasta ohjelmasta 18 on monikameratuotantoja. Näistä kaikkien tavoittavuus on yli miljoona katsojaa. (Finnpanel 2016.) Vaikka monet siis manaavat television kuolemaa, on sillä ainakin Suomessa vielä hyvin vahva asema ja monta valttikorttia. Tutkimusten mukaan televisiota katsotaan täällä keskimäärin kolme tuntia vuorokaudessa (Mattila, 2016). Kun tähän lisätään vielä kaikki netti-tv:n kautta kerätyt katselukerrat ja muu suosio, ei monikameratuotannoilla ole mitään hätää. Kunhan rahoitus löytyy, riittää hyvälle ohjelmille aina katsojia.

3 Elämä lapselle -konsertti

Elämä lapselle -konsertti, kutsumanimeltään *Elli*, on Lastenklirikoiden Kummit ry:n vuosittain järjestämä hyväntekeväisyystapahtuma. Se on näkyvin osa kampanjaa, jolla kerätään rahaa viidelle yliopistolliselle lastenklirikalle sekä Lastentautien tutkimussäätiölle Suomessa. Konsertti järjestetään aina syksyllä, ja se esitetään suorana lähetyksenä MTV3-kanavalla. (Lastenklirikoiden Kummit ry 2016a.)

Elämä lapselle -konsertissa lavalla nähdään aina suuri joukko tunnettuja musiikkiesiintyjä kotimaasta ja joskus ulkomailtakin. Esiintyjille ei makseta palkkaa, vaan he ovat mukana hyväntekeväisyydestä. Lapsipotilaita autetaan konsertin lipputuloilla, ja tv-lähetyksen aikana ruudun alareunassa pyörii lahjoitusnumero, johon soittamalla voi myös tukea Lastenklirikon Kummien toimintaa. Yli 1000 euron lahjoituksella saa tervehdyksensä suoraan Elämä Lapselle -konserttilähetykseen. (Lastenklirikoiden Kummit ry 2016a.)

Konsertin kesto on noin kolme tuntia, mutta ensimmäistä tuntia ei televisioida. Ensimmäisen tunnin esiintyjät ilmoitetaankin aina erikseen, ja heidät näkee vain paikanpäälle tullut konserttiyleisö. Ensimmäisen tunnin bändit ja artistit toimivat lämmittelijöinä illan pääesiintyjäkaartille.

Elämä Lapselle -konsertti on tunnetuin Suomessa järjestettävä hyväntekeväisyyskonsertti. Tutkimusten mukaan konsertin tietää nimeltä jo yli 3,2 miljoonaa ihmistä (Lastenklirikoiden Kummit ry 2016b.)

3.1 Konsertin historia ja suosio

Elämä Lapselle -konsertti järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1995. Koska konsertti järjestettiin aluksi yhteistyössä Keuhkovammaliiton ja sittemmin muutamana vuonna myös Sydänliiton kanssa, se kulki ensin nimellä Puhdas Elämä Lapselle. Nimi lyhennettiin muotoon Elämä Lapselle tapahtuman muuttuessa ainoastaan Kummien järjestämäksi vuonna 2000. Ensimmäisessä Elämä Lapselle -konsertissa esiintyivät muun muassa Riki Sorsa, Katri Helena, Kaija Koo, Taikapeili, Aki Sirkesalo, Kirka sekä MM-leijonat. (Lastenklirikoiden Kummit ry 2016c.)

Elämä Lapselle -konsertti on järjestetty joka syksy vuodesta 1995 eteenpäin. Mielenkiintoisena faktana sen ajankohtaa jouduttiin kuitenkin poikkeuksellisesti siirtämään vuonna 1997 – Michael Jacksonin taustajoukkojen toivomuksesta. Michael Jackson esiintyi Olympiastadionilla 24.8.1997, ja Elämä Lapselle -konsertti järjestettiin sitten myöhemmin syksyllä. Kiitoksena yhteistyöstä Lastenklinikoille lahjoitettiin lippuja Michaelin historialliseen konserttiin. (Valli 2016.)

Elämä Lapselle -konsertti on ollut alusta asti hyvin suosittu nauttien kymmentuhatpäisistä yleisöistä vuosittain. Esimerkiksi vuonna 2001 elokuussa järjestetty konsertti keräsi Olympiastadionille 32 500 katsojaa, ja kampanjan keräyspotti kohosi 1,3 miljoonaan markkaan. Vuonna 2003 konserttiyleisö koostui 30 000 ihmisestä, konserttiläheystystä seurasi television välityksellä yli 700 000 katsojaa ja lahjoitusten loppusumma oli jopa yli puoli miljoonaa euroa. Tuolloin esiintymässä olivat muun muassa Pikku-G, PMMP ja Sani. (Lastenklirikoiden Kummit ry 2016c.)

Kuvio 3. Elämä Lapselle -konsertin mainoskuva vuodelta 2009 (MTV 2009).

Elämä Lapselle -konsertti järjestettiin Helsingin Olympiastadionilla vuoteen 2003 asti, jonka jälkeen se siirtyi Hartwall Arenalle. Konsertin aikana kerätty lahjoitusrahasumma jatkoi kasvuaan, ja vuoden 2005 loppuunmyydyin Hartwall Arena -konsertin tuotto olikin upeat 627 000 euroa. (Lastenklirikoiden Kummit ry 2016c.) Tuolloin Ellissä oli myös ensimmäistä kertaa mahdollisuus saada tuhannen euron lahjoituksella oma tervehdys

suoraan lähetykseen. Ja, kuten Lastenklินิกoiden Kummit ry:n (2016c) nettisivuilla sanotaan, “Tästä lahjoitusmuodosta on tullut yksi Kummit-konserttien tärkeistä tavaramerkeistä”.

Juha-Matti Valtonen ohjasi Elämä Lapselle -konsertin ensimmäistä kertaa vuonna 2011. Kuvaussihteerinä toimi Heidi Musakka, ja tämä kaksikko onkin ollut mukana tekemässä lähetystä aina tästä eteenpäin. (Valtonen, haastattelu 11.12.2015.)

Vuoden 2015 Elli oli järjestyksessä 21. Elämä Lapselle -konsertti. Hartwall Arenalla oli jälleen sankka joukko konserttiyleisöä, ja MTV Oy:n mittauksien mukaan suoraa televisiolähetystä katsoi keskimäärin 379 000 yli neljävuotiaasta ihmistä. Tavoittavuus, eli vähintään kolme minuuttia yhtäjaksoista katselua, oli 975 000 henkeä. (Mecklin 2015.)

MTV Katsomossa konserttilähetystallenteen käynnistyksiä oli sen kuukauden mittaisella esilläolajalla yhteensä 50 124. Keskikatsojamäärän laskettiin olevan noin 12 000. Yhteensä vuoden 2015 Elämä Lapselle -konsertin keskikatsojamäärä MTV3-kanavalla ja MTV Katsomossa oli 391 000. (Mecklin 2015.)

Kuvio 4. Kuvakaappaus Elämä Lapselle -konsertin alkukuvasta ja kampanjan logosta (MTV Katsomo 2015).

Finnpanelin TV-mittaritutkimusten mukaan (2016) Elämä Lapselle -konsertti oli MTV3-kanavan 18. katsotuin lähetys syyskuussa 2015. Se tavoitti kohderyhmästään, eli kaikista kymmenen vuotta täyttäneistä suomalaisista televisionkatsojista, yhteensä 7 prosenttia. Elämä Lapselle -konsertti oli syyskuun 2015 ainut tapahtumatuotanto ja musiikkiohjelma MTV3:n 20 katsotuimman lähetyksen joukossa.

Hartwall Arenalla nähtyjen 12 konsertin jälkeen Elämä Lapselle -konsertti järjestetään seuraavan kerran Espoo Metro Arenalla keskiviikkona 14.9.2016 (Metroareena.fi 2015).

3.2 Syyt suosion taustalla

Elämä Lapselle -konsertti yhdistelee sopivasti viihdettä, musiikkia, ajankohtaisuutta, vahvoja tunteita ja hyväntekeväisyyttä. Se tuo katsojalle hyvää mieltä ja tarjoaa helpon tavan auttaa.

Musiikki vaikuttaa ihmisiin aina hyvin voimakkaasti ja luo konserttiin jo itsessään vahvan tunnelatauksen. Kun tuttujen, suosittujen kappaleiden joukkoon lisätään vielä koskettavia tarinoita pienistä lapsipotilaista ja näiden rohkeista perheistä, on liikuttaminen taattu. Katsojat myös samaistuvat kukin tavallaan erilaisiin perhe-elämän ja arjen haasteisiin, jolloin auttamishalu ja yhteisöllisyyden tunne kasvavat. Tämä positiivinen kierre lisää Elämä Lapselle -konsertin suosiota. Se antaa jotain kaikille osapuolille.

Totta kai varsinkin nuorten keskuudessa on suuri merkitys sillä, ketkä konsertissa esiintyvät. Sen hetken suosituimmat artistit ja bändit houkuttelevat isot yleisöt paikan päälle ja ruutujen ääreen. Kukapa jättäisi käyttämättä tilaisuuden nähdä oma idoli esiintymässä livenä, ja vielä hyvän asian puolesta. Suositut esiintyjät lisäävät myös uutisointia konsertista ja kasvattavat sen kiinnostavuutta sosiaalisessa mediassa. Tätä kautta konsertti saa enemmän mainostusta ja kasvattaa katsojalukuaan.

Elämä Lapselle -konsertti on lisäksi jo vakiinnuttanut paikkansa tunnetuimpana vuosittaisena hyväntekeväisyyskonserttina Suomessa. Sillä on pitkä, menestyksekkäs historia ja vankka katselijakunta. (Lastenklonikoiden Kummit ry 2015b.) Kuten Kummit itse sen muotoilevat, ”90-luvulla konserteissa käyneet pikku-auttajat ovat nyt puhelimen ääressä tukisoittoja pirauttelevia aikuisia, kun taas uusi sukupolvi on vanhempien opastuksella löytänyt tiensä itse konserttiin” (Lastenklonikoiden Kummit ry 2015a). Ihmisillä on

Lastenklonikoiden Kummit ry:stä ja Elämä Lapselle -konsertista positiivinen kuva, ja konsertille löytyykin yleisöä kaikista ikäryhmistä aina vuosi toisensa jälkeen.

3.3 Uutisointi

Elämä Lapselle -konsertista uutisoidaan ahkerasti vuosittain. Omien huomioideni mukaan eniten uutisia on vuosien varrella kirjoitettu konserttien esiintyjäkattauksesta sekä tapahtuman nauttimasta suuresta suosioista.

Esimerkiksi vuonna 2001 MTV3 (nykyinen MTV) uutisoi verkkosivuillaan, että Elämä Lapselle -konsertti keräsi Olympiastadionille yli 25 000 henkeä. ”Poppareiden hyväntekeväisyyskonsertti kokosi kymmeniä tuhansia kuulijoita torstai-iltana Helsingin Olympiastadionille. Elämä lapselle -konserttiin myytiin jo ennakoon 25 000 lippua, ja lämmin ilta houkutteli lisäksi arviolta pari tuhatta henkeä paikalle.” (MTV 2001.)

Iltaalehti taas kertoo 14.9.2006 julkaistussa uutisessaan samana iltana pidetyn konsertin olleen jälleen loppuunmyyty. Tuolloin Hartwall Arenalla esiintyivät muun muassa samana vuonna Euroviisut voittanut Lordi, pari vuotta aiemmin Idolsin kautta suosioon noussut Antti Tuisku sekä juuri hitiksi nousseen *Boten Anna* -nimisen kappaleen julkaissut Basshunter. (Iltaalehti 2006.)

Vuonna 2014 Elämä Lapselle -konsertin mediayhteistyökumppani Radio Nova hehkutti huippuartisteista koostuvaa konserttia ja kannusti ihmisiä mukaan tekemään hyvää. Konserttipäivänä 17.9.2014 julkaistussa uutisessa kerrotaan muun muassa Elämä Lapselle -konsertin ja Kummien historiasta sekä illan esiintyjistä. (Radio Nova 2014.)

Vuonna 2015 eniten huomiota herätti suosituksen rap-artisti Cheekin mukanaolo. Esimerkiksi YleX uutisoi Elämä Lapselle -konsertista otsikolla ”Cheekin jättiylätys: Tähdittää sittenkin vielä yhtä konserttia tänä vuonna” (Suomalainen 2015).

Cheek nähdään sittenkin keikkalavalla vielä tämän vuoden puolella. Räppäri esittää yhden kappaleen syyskuun puolivälissä järjestettävässä Elämä Lapselle -konsertissa Hartwall Arenalla. Muita Elämä lapselle -konsertin esiintyjä ovat muun muassa Elastinen, Mikael Gabriel, Sanni, JVG, Antti Tuisku, Robin, Aurora, Kasmir, Chisu sekä Isac Elliot. Hartwall Arenalla järjestettävä konsertti esitetään suorana lähetyksenä MTV3:lla 16. syyskuuta kello 20-22. (Suomalainen 2015.)

Elämä Lapselle -konsertti on ollut näkyvästi esillä myös sosiaalisessa mediassa sekä järjestäjien, esiintyjien että yleisön kautta. Lastenklirikoiden Kummien oma Facebook-sivu avattiin vuonna 2010, ja sinne on siitä lähtien tehty monta päivitystä myös Elämä Lapselle -konserttiin liittyen. Facebookissa on julkistettu konsertin esiintyjä, kerrattu lahjoitusohjeita, jaettu konserttipäivän tunnelmia sekä kiitetty kaikkia konserttiin tavalla tai toisella osallistuneita. Päivitykset ovat keränneet aina satoja tykkäyksiä. (Facebook 2015.)

Lastenklirikoiden Kummit
18 September 2013 · 🌐

Show käynnissä. Tämä konsertin ykköstunti nähdään Maikkarilla sunnuntaina. Suora lähetys Areenalta starttaa kahdeksalta (MTV3). Kaikki mukaan! 😊

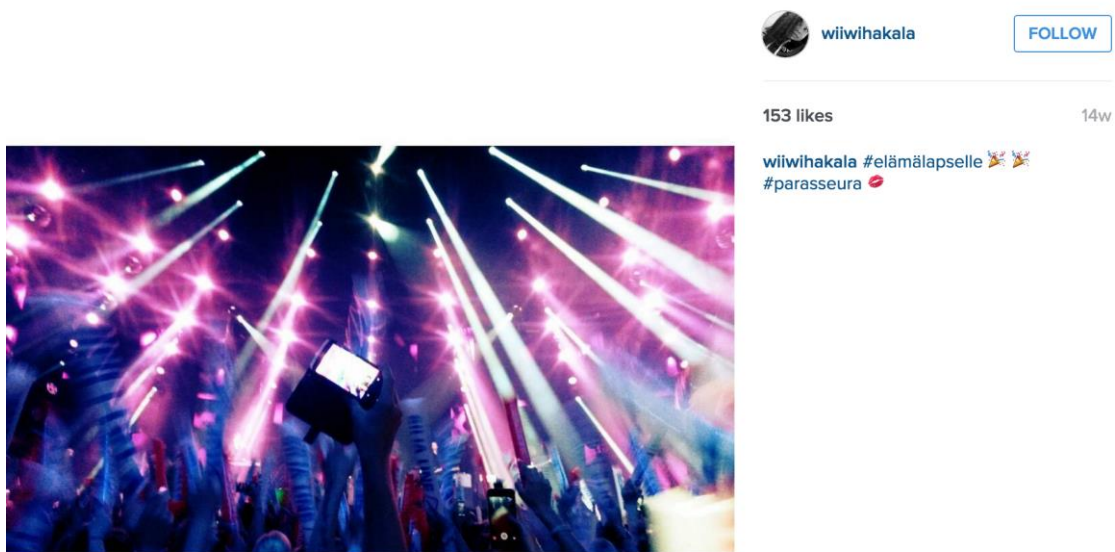
👍 Like   💬 Comment   ➦ Share

1,176 people like this.

Kuvio 5. Lastenklirikoiden Kummien julkaisema päivitys vuoden 2013 Elämä Lapselle -konsertista (Facebook 2013).

Myös Elämä Lapselle -konsertin esiintyjät tekevät some-päivityksiä konserttiin liittyen sekä sitä ennen, sen aikana että sen jälkeen. Kuvia ja videoita löytyy esimerkiksi artistien ja bändien Facebook-sivuilta ja Instagramista, tekstipäivityksiä jonkin verran myös Twitteristä.

Julkaisuissa käytetään esimerkiksi hashtagia #elämälapselle, #elämälapsellekonsertti ja #kummit. Lukumäärällisesti eniten päivityksiä konsertista tekevät totta kai konserttiyleisö ja televisiokatsojat.

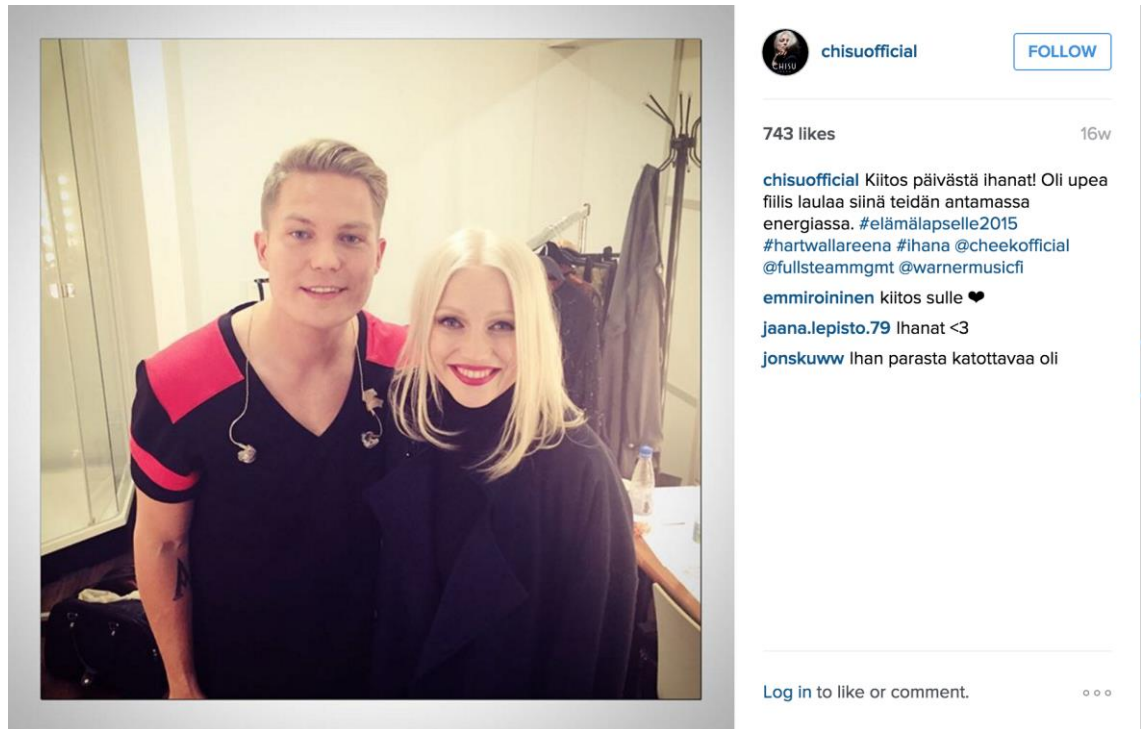
Kuvio 6. Käyttäjän wiiwihakala julkaisema kuvapäivitys Elämä Lapselle -konsertista 2015 (Instagram 2015a).

3.4 Elämä lapselle -konsertti 2015

Vuoden 2015 Elämä Lapselle -konsertti järjestettiin Hartwall Arenalla keskiviikkona 16.9.2015. Tämänkertaisen konsertin teemoja olivat elämä erityislapsiperheessä sekä lasten ja nuorten henkinen hyvinvointi.

Konsertin ensimmäisen tunnin esiintyjiin lukeutuivat Elias Kaskinen ja Päivänsankarit, Ellinoora, Jannike, Black Alcantara, Sara Nuutinen & Rumors, Nomi Enckell sekä Leevi Toponen. (Lastenklirikoiden Kummit ry 2015d.)

Televisiolähetys MTV3:lla alkoi klo 20, ja kaksituntisen konserttilähetysten aikana esiintyivät muun muassa Antti Tuisku, Sanni, Elastinen, Robin, Kasmir, Isac Elliot, JVG ja Mikael Gabriel. Viime hetkellä varmistuneena pääesiintyjänä illan huipensi keikkatauolta palannut Cheek.

Kuvio 7. Chisun julkaisema Instagram-päivitys vuoden 2015 konsertista (Instagram 2015b).

Vuoden 2015 Elämä Lapselle -konsertilla kerättiin lastenklinikoille ja Lastentautien tutkimussäätiölle yhteensä 254 000 euroa (Valli 2016).

Konsertin televisiotuotannon hoiti Blue Media Oy ja tv-tekniikasta vastasi Director's Cut Oy. Monikameraohjaajana toimi neljän aiemman vuoden tavoin Juha-Matti "Juhis" Valtonen ja kuvaussihteerinä Heidi Musakka.

4 Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin työ Elämä Lapselle -konsertissa

Tässä opinnäytetyössä perehdytään monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin työskentelyyn ja yhteistyöhön Elämä Lapselle -konsertissa 2015. Konsertin eri vaiheet käydään läpi kronologisessa järjestyksessä lähetyspäivää edeltäviltä viikoilta suoran lähetyksen loppuun asti. Ohjaajan ja kuvaussihteerin yhteistyötä käsitellään tarkemmin luvussa 5.

4.1 Ennen lähetyspäivää

Lähetyspäivää edeltävillä viikoilla etenkin monikameraohjaaja tekee tiiviisti yhteistyötä tuotantotiimin ja tv-tekniikan kanssa, jotta ohjelman kaikki palaset saadaan kohdilleen ja sisältö sekä tekniset vaatimukset ovat tarkasti selvillä ennen lähetystä. Ohjaaja, tuottaja, tilaaja (eli Lastenklirikoiden Kummit ry) ja tv-tekniikka palaveeraavat yhdessä ja suunnittelevat konsertin toteutuksen pala palalta. Riippuen ohjelman teknisen toteutuksen vaatimustasosta mukana etukäteissuunnittelussa ovat esimerkiksi tekninen tuottaja, päävalaisija, pääkuvaaja, äänisuunnittelija sekä kaikki muut ennakkotietoja tarvitsevat henkilöt ja osastot (Ward 2001, 44–45).

Mikä on ohjelman kesto? Ketkä konsertissa esiintyvät ja millä kappaleilla? Kuinka monta kameraa on käytössä? Millainen värimaailma, entä lavatekniikka? Miten konsertti sisällöllisesti etenee? Monikameraohjaaja ja kuvaussihteerit tarvitsevat kaikki nämä tiedot, jotta suoran lähetyksen valmistelu ja kaikkien tarvittavien dokumenttien kokoaminen on mahdollista.

4.1.1 Konsertin sisältö ja aikataulukus

Konsertin sisällön tulee olla selvillä hyvissä ajoin ennen lähetyspäivää, jotta monikameraohjaaja voi suunnitella esimerkiksi ohjelman rungon, esiintyjäjärjestyksen ja muut perusasiat ennen kappalekohtaisten kovalistojen ja ajolistan kokoamista.

Konsertissa esiintyvät artistit ja bändit varmistuvat yksitellen pitkin vuotta. Esimerkiksi vuoden 2015 konsertin esiintyjä julkaistiin Kummien Facebook-sivulla jo toukokuussa (Facebook 2015). Kummit ja levy-yhtiöt sopivat konsertin esiintyjäkaartista yhdessä. Myös monikameraohjaaja saa vaikuttaa valintoihin. Hän tekee ehdotuksia, ja hänen

mielipidettään kuunnellaan vaihtoehtoja puntaroidessa. (Valtonen, haastattelu 16.9.2015.) Kun esiintyjät ja heidän esittämänsä kappaleet ovat varmistuneet, ohjaaja päättää illan esiintymisjärjestyksen ja inserttien paikat. Konsertin monikameraohjaaja Juha-Matti Valtonen ohjaa myös etukäteen tehtävät insertit, ja kuvaussihteerinä työskentelevä Heidi Musakka toimittaa ne. He ovat siis hyvin perillä ohjelman koko sisällöstä ja sen tunnelmasta myös inserttien toteuttamisen kautta.

Kuvaussihteerä tekee lähetyspäivän aikataulun. Hän saa levy-yhtiökontaktilta tiedot biiseistä, lava set-ujeista (eli minkälainen kokoonpano on milloinkin lavalla) ja muista esiintyjiin liittyvistä asioista. Näiden, ja tuotannolta ja ohjaajalta saamiensa lisätietojen pohjalta kuvaussihteerä kokoaa aikataulun, joka lähetetään kaikille konsertin toteutukseen osallistuville etukäteen. Aikataulu kattaa kaikki päivän vaiheet lähetyspalaverista sound checkeihin, kenraaliharjoitukseen ja suoraan lähetykseen.

TV-TEKNIIKAN CALLTIME 8:45				
KLO		KESTO	MITÄ	HUOM!
09:00	09:15	00:15	Lähetyspalaveri	
09:20	09:45	00:25	KIM HEROLD	
09:45	10:10	00:25	JVG	
10:10	10:35	00:25	ANTTI TUISKU feat. VILLEGALLE	
10:35	11:00	00:25	KASMIR	
11:00	11:25	00:25	AURORA	
11:25	12:10	00:45	LOUNAS	
12:10	12:35	00:25	MIKAEL GABRIEL	<i>Chisun roudaus</i>
12:35	13:00	00:25	SANNI	
13:00	13:25	00:25	ELASTINEN & ROBIN	
13:25	13:50	00:25	ROBIN	
13:50	14:15	00:25	ISAC ELLIOT	
14:15	14:40	00:25	CHISU	
14:40	15:05	00:25	CHEEK	
15:05	15:25	00:20	JUONTAJIEN TREENI	Valmistautuminen kenraaliin
15:30	17:30	02:00	Kenraali	
17:30	19:45	02:15	TV-tekniikan tauko	<i>Pressi klo 18</i>
17:30	18:45	01:15	Ensimmäisen tunnin sound check	
19:00	20:00	01:00	ENSIMMÄINEN TUNTI	<i>Ei taltioida</i>
19:45	20:00	00:15	Valmistautuminen suoraan lähetykseen	
20:00	22:00	02:00	SUORA LÄHETYS	
22:00	23:00	01:00	Purku	

Kuvio 8. Elämä Lapselle -konsertin aikataulu vuodelta 2015 (Musakka 2015).

4.1.2 Kamerakartta

Monikameraohjaaja piirtää kamerakartan heti kun saa tuotannolta tiedon siitä, kuinka monta kameraa hänellä on lähetyksessä käytössään. Kameroiden määrä on Elämä Lapselle -konsertissa jo vakiintunut kahdeksaan. Kamerakartta on pohja lähetyksen ulkonäön ja yksittäisten kuvien suunnitteluun.

Kamerakartta kertoo kaikkien kameroiden paikat. Sen pohjalta kameramiehet tietävät minne mikäkin kamera rakennetaan. Elämä Lapselle -konsertin kamerakartta kertoo kaikkien kahdeksan kameran paikat, kameroissa käytettävät linssit sekä sen, kuka kameramiehistä on minkäkin kameran takana. (Valtonen, 2015.) Kun ohjaaja tuntee kaikki kameramiehet, hän voi etukäteen kirjata ylös esimerkiksi sen, kuka heistä operoi steadycamia ja ketkä kraanakameroita. Kameramiehet ovat usein tottuneet olemaan tietyissä kameroissa ja vastuussa tietynlaisten kuvien kuvaamisesta, joten ohjaaja sijoittelee heidät sen mukaan. Kameramiehet saavat tietysti myös esittää toiveita kameroiden ja vastuualueidensa suhteen.

Kameroiden lopulliset paikat ovat monen osatekijän summa. Ohjaajan pitää osata miettiä koko lähetyksen kuvakerrontaa ja sitä, minkälaisia kuvakulmia, kuvakokoja ja kameraliikkeitä hän tulee tarvitsemaan. Toki myös kuvauspaikan rakenne tulee ottaa huomioon ja kamerat sijoitella esimerkiksi niin, että ne eivät ole vaarassa yleisölle tai näy toistensa kuvissa (Fairweather 1998, 50).

4.1.3 Kuvalista ja kamerakortit

Ennen kuin monikameraohjaaja aloittaa konserttilähetyksen suunnittelun, hän varmistaa ohjelman kokonaiskeston ja saa tuotannolta konsertissa esitettävien kappaleiden tiedot. Nämä biisit puretaan kuvalistoja varten tahteihin eli bareihin. Kappaleiden sanat kirjoitetaan bareihin iskujen mukaan. Elämä Lapselle -konsertissa tämän työvaiheen tekee jo vakiintuneen rutiinin mukaan ja nopealla työtahdilla monikameraohjaajan puoliso, mutta työn voisi hoitaa myös kuvaussihteeri. (Valtonen, haastattelu 16.9.2015.)

Kun kuvalistojen pohjat, eli biisipohjat, ovat jokaisen kappaleen osalta valmiit, voi ohjaaja suunnitella kuvat. Kappaletta kuuntelemalla, nuotteja lukemalla ja biisipohjaa avuksi käyttäen hän siis suunnittelee konsertin kuvakerronnan. Esimerkiksi kappaleen rytmin, tunnelman ja lavakoreografian pohjalta hän päättää kuva kuvalta sen, miltä mu-

siikkiesitykset televisiossa näyttävät: mikä kohde, mikä kamera, mikä kuvakoko, mikä toiminto (esimerkiksi ajo, tiivistys, avaus, tilitaus, panorointi) ja mikä kesto (Bignell & Orlebar 2005, 238).

Kuvalistassa tämä kaikki kerrotaan mahdollisimman selkeästi ja ytimekkäästi. Esimerkiksi kuviossa 9 esitetyllä tavalla.

3. K7 AJO LAAJASTA KOHTI LAVAA (2BARS)

Kuvio 9. Ote Elämä Lapselle -konsertin kuvalistasta vuodelta 2015 (Valtonen 2015).

Järjestysnumero rivin alussa kertoo, monesko kuva on kyseessä. Oheinen esimerkki on siis tietyn kappaleen kuvalistan 3. kuva. K7 kertoo, mikä kamera kuvaa. ”Ajo laajasta kohti lavaa” kertoo kameran K7 toiminnon. Suluissa on kuvan kesto, joka on tässä tapauksessa 2 baria eli kahden tahdin verran.

Kun monikameraohjaaja on suunnitellut kaikki kuvat jokaiselle musiikkikappaleelle, on kuvaussihteerin vuoro siistiä kuvalistat. Hänen työnään on tarkistaa muun muassa, että kaikki kuvat on numeroitu oikein, kuvien kestot on merkitty selkeästi ja biisien sanat rytmittyvät listalla iskujen mukaan.

Ohessa esimerkkinä ote ohjaaja Juha-Matti Valtosen tekemästä kuvalistasta Cheekin kappaleeseen ’Sä huudat’.

4. K8 AJO LAAJASTA KOHTI LAVAA (2BARS)

4 Sä

Hu- u- dat, 4 että
sä oot hukas ilman

4. K7 AJO KOHTI YLEISÖÄ (2BARS)

mua enkä
mä oo kukaan ilman sua

Tässä sama kohta kuvaussihteerin Heidi Musakan viimeistelemänä. Keltaisella merkitty kaikki kuvaussihteerin tekemät korjaukset ja tarkennukset.

1. K8 AJO LAAJASTA KOHTI LAVAA **(4+1BAR+1,2,3)**

Hu-   u-   dat,   4 Sä
sää oot   hukas   ilman   4 että

2. K7 AJO KOHTI YLEISÖÄ **(4+1BAR)**

mä oo   kukaan   ilman   mua enkä
sua

Kuten esimerkeistä voi huomata, kuvaussihteerin tärkeänä työnä on varmistaa, että kuvien kestot on merkitty tarkasti. Yksittäiset numerot suluissa merkitsevät yksittäisiä iskuja tahdin sisällä. Kuvamiksaajan ja kameramiesten on helpompi laskea kuvien kestojä ja pysyä mukana, kun tahdit on avattu mahdollisimman selkeästi.

Kuvalistat ovat lähetyksessä vain monikameraohjaajalla, kuvaussihteerillä ja kuvamiksaajalla. Heidän tulee olla perillä kaikista ohjelman tapahtumista, kun taas esimerkiksi kameramiehille riittää vain kuvaussihteerin heille kokoamansa kamerakortit, eli ns. kamerakohtaiset kuvalistat. Kuvaussihteerin tekee kuvalistojen pohjalta jokaiselle kameralle oman kamerakorttinsa, josta selviää vain sen kameras kuvamat kuvat ja niiden tiedot. Ne ovat siis aivan samat, kuin kuvalistassa, mutta vain tietyn kameras osalta. (Ward 2001, 46.)

7. K4 LPK -> PK LAULAJA **(4+1BAR)**

16. K4 LPK -> PK LAULAJA **(1BAR)**

34. K4 LPK -> KK LAULAJA **(1,2,3)**

Kuvio 10. Ote Elämä Lapselle -konsertin 4.kameras kamerakortista vuodelta 2015 (Musakka 2015).

Kaikista kuvalistoista ja kamerakorteista huolimatta koko tekniikan tiimi luottaa siihen, että kuvaussihteeri kertoo kaikille aina etukäteen sen, mitä seuraavaksi tapahtuu. Kun ohjaaja keskittyy juuri sillä hetkellä ulosmenevään kuvaan (eli siihen, mitä tapahtuu juuri nyt), kuvaussihteeri varoittaa jo tulevasta.

4.1.4 Ajolista

Ajolista on se kaiken kattava tietopaketti, joka löytyy kaikilta tv-lähetyksen toteutukseen osallistuvilta. ”Ajolista on yhtä kuin tv-ohjelma purettuna erilaisiin osioihin tapahtumien ja kellonaikojen mukaan”, sanoo Ylen tuotantokoordinaattori Kristiina Saarinen (Alatalo 2013). Ajolista kertoo siis lähetyksen aikataulun ja sen, mitä milloinkin tapahtuu.

ELÄMÄ LAPSELLE 2015 v7
HUOM! EI KATKOJA!!!!

REAL DUR	NO	KUVAUS	KUKA / MIKÄ	PAIKKA	ÄÄNI	TG	kesto	TOTAL DUR
20:00:00	1	EVS: KOPTERIKUVA + ELLI LOGO	EVS + TG	EVS	SOT/LIVE	EVS	0:00:15	0:00:15
20:00:15	2	Live1: ISAC ELLIOT: Lipstick Musatausta ajetaan EVS:ltä		LAVA		biisi TG	0:04:05	0:04:20
20:04:20	3	juonto	MARIA, VAPPU	LAVA	MARIA, VAPPU	TG: MARIA HINTIKKA, VAPPU PIMIÄ	0:00:45	0:05:05
20:05:05	4	EVS: TARINA 1: ALEKSI	EVS		SOT		0:08:02	0:13:07
20:13:07	5	Live 2: JVG: TARKENEE		LAVA		biisi TG	0:03:45	0:16:52
20:16:52	6	JVG pyytää Aleksin lavalle + juonto lahjoitusohjeet	JVG + MARIA (MARJALLA MUKANA KAPULAMIKKI)	LAVA	JVG, MARIA (+KAPULA)		0:01:00	0:17:52
20:17:52	7	EVS: BREAK BUMBER (KATKO 20)	EVS	EVS	SOT/LIVE	EVS	0:00:05	0:17:57
20:17:57	8						0:00:00	0:17:57
20:17:57	9						0:00:00	0:17:57
20:17:57	10						0:00:00	0:17:57
20:17:57	11	KATKO 51	LY			NOIN:	0:00:00	0:17:57
20:17:57	12						0:00:00	0:17:57

Kuvio 11. Elämä Lapselle -konsertin ajolistan ensimmäinen sivu (Valtonen 2015).

Elämä Lapselle -konsertin ajolistasta selviävät ajallisesti reaaliaika, yksittäisen kohtauksen kesto ja koko lähetyksen kesto. Lisäksi ajolistasta löytyy tieto jokaisen kohtauksen sisällöstä (tässä kohtaa kerrotaan esimerkiksi se, onko kyseessä biisi, juonto vai insertti), sen esiintyjistä (EVS tarkoittaa nauhalta tulevaa, valmiiksi kuvattua sisältöä), tapahtumapaikasta, äänilähteestä (joko SOT, eli sound-on-tape, jolla tarkoitetaan nauhalta tuleva ääntä, tai LIVE, tai vuorotellen molempia) sekä kulloinkin ruudussa näkyvistä teksteistä (esimerkiksi juontajien nimiplanssit tai musiikkikappaleen nimi ja esittäjä).

Monikameraohjaaja kokoaa ajolistan kaikkien tietojensa pohjalta juuri ennen lähetyspäivää. Ajolistan tekoa varten on olemassa tietokoneohjelmia, joiden valmiiseen pohjaan ohjaaja lisää kaiken olemassa olevan tiedon. Ohjaajan ei siis tarvitse laskea eri osioiden kestoja itse yhteen, vaan ohjelma tekee sen hänen puolestaan. Katkojen kestot on usein ainut asia, jota ei tiedetä vielä ennen lähetyspäivää. Monikameraohjaaja laskeekin katkot mukaan vasta lähestyväpäivänä heti, kun saa tarvittavat tiedot lähetyskeskukselta. (Valtonen, haastattelu 16.9.2015.)

Ajolista on se dokumentti, jota kaikki ohjelman teossa mukana olevat seuraavat tarkasti. Kuvaussihteeri laittaa sen mukaan ohjaamon kellot laskemaan kulunutta aikaa ja esimerkiksi yksittäisten kappaleiden kestoja. Hän myös aina ajolistan pohjalta varoittaa siitä, mitä seuraavaksi tapahtuu. Studio-ohjaaja pitää ihmiset lavalla ja lavan takana ajan tasalla ajolistan ja kuvaussihteeriltä saamiensa tarkempien tietojen mukaan.

4.2 Lähetyspäivän aamu

Suoran monikameratuotannon lähetyspäivä on usein pitkä ja hektinen. Vaikka itse lähetys olisi vain tunnin tai kahden mittainen, sitä edeltää pitkä päivä valmistelevaa työtä ja harjoituksia.

Elämä Lapselle -konserttipäivä alkaa lähetyspalaverilla, jota seuraavat esiintyjien sound checkit ja juontajien lavatreenit. Juontoharjoitusten jälkeen vuorossa on varsinainen koko ohjelman kenraaliharjoitus, jonka jälkeen on vielä aikaa tehdä viimeisiä korjauksia ja reagoida mahdollisiin muutoksiin. Ensimmäisen, ei-taltioitavan konserttintunnin sound checkin jälkeen on aika valmistautua suoraan lähetykseen.

4.2.1 Lähetyspalaveri

Tv-tekniikka aloittaa työpäivänsä lähetyspalaverilla. Palaverin aikana monikameraohjaaja käy lähetyksen läpi ajolistan mukaan. Hän kertoo erityishuomioista eri osastoille ja tarkentaa päivän aikataulua. Samaan aikaan kuvaussihteeri jakaa tiimille kaikki tarvittavat dokumentit, kuten ajolistat ja kamerakortit.

Elämä Lapselle -konsertin lähetyspalaverissa vuonna 2015 ohjaaja Juha-Matti Valtonen kertoo tekniikan tiimille esimerkiksi, että jokainen esiintyjä saa sound checkin aika-

na mennä kappaleensa läpi kahdesti. Kolmas kerta lisätään tiukan aikataulun takia vain, jos ohjaajan tarvitsee tehdä jotakin suuria kuvallisia muutoksia tai jos esiintyjä on kovin epävarma. Ohjaaja muistuttaa myös jo tässä vaiheessa nopeista vaihdoista biisien välissä. Hän kertoo studio-ohjaajalle, että jos roudaus ei ole valmis määräaikaan mennessä, ohjaaja voi improvisoida lisää yleisökuvia, jotta siirtymiin saadaan tarvittaessa lisää aikaa. Studio-ohjaajan tulee kuitenkin ilmoittaa lisääjän tarpeesta ajoissa ja tarkasti.

Lähetyspalaverin aikana ohjaaja kertoo myös esityskohtaiset tiedot esimerkiksi siitä, kuinka monta artistia on alussa lavalla, minkälainen bändikokoonpano on ja tuleeko tanssijoita mukaan kesken biisin. Nämä ovat tärkeitä tietoja kameroille, studio-ohjaajalle ja äänelle, jotta vältetään suurilta yllätyksiltä h-hetkenä.

Lopuksi ohjaaja sanoo ääniosastolle vielä miettivänsä lopputekstien alla soitettavaa biisiä, mutta päättävänsä sen viimeistään kenraaliharjoitusten päätteeksi. Kappale tulee todennäköisesti olemaan jokin konsertissa esitetyistä biiseistä. Tämän jälkeen kuvaussihteeri kertoo, mitä seuraavaksi tapahtuu, ja kaikki poistuvat omien töidensä ääreen.

4.2.2 Sound check ja juontajien treeni

Elämä Lapselle -konsertissa jokaisen esityksen sound checkille on varattu 25 minuuttia. Sen aikana artisti tai bändi esittää kappaleensa kahdesti juuri niin kuin aikoo sen varsinaisessa lähetyksessäkin tehdä. Tällöin myös tv-tekniikka, kuva, valo, ääni ja ohjaamon väki, pääsevät harjoittelemaan jokaisen kappaleen suoran lähetyksen omaisesti, ja sound checkistä tulee koko ohjelman sisällöllistä ja teknistä sujuvuutta vahvistava harjoitus.

Monikameraohjaaja näkee vasta sound checkeissä sen, miten hänen etukäteen suunnittelemansa kuvalistat kunkin esityksen kohdalla toimivat. Yksittäisiä kuvia saatetaan joutua muuttamaan, jos artisti esittää kappaleestaan eri version kun mikä ohjaajalle on alunperin annettu. Biisistä saattaakin jäädä esimerkiksi jokin osio kokonaan pois, sen yksittäistä kohtaa on voitu venyttää, tai lopun rytmiä muuttaa. Kuvamuutoksia tehdään myös, jos esiintyjä liikkuu lavalla eri tavalla kuin ohjaajalle on kerrottu.

Sound checkit ovat myös tekniikan ensimmäiset harjoitukset varsinaista lähetystä varten. Vasta silloin nähdään, miten kaikki osa-alueet toimivat käytännössä yhteen. Tekniikan tiimi ansaitseekin aikaa harjoitella omaa panostaan, ja ohjaaja on valmis tekemään muutoksia kuvalistaan, mikäli kuvien toteutuksessa tulee jotakin käytännön ongelmia vastaan. (Fairweather 1998, 148.)

Saatetaan huomata esimerkiksi, että steadycam jää edellisen kuvansa jälkeen lavan väärälle puolelle. Tällöin ohjaaja lisää steadycamille yhden lavan poikki kuvattavan yleisökuvan, jolla kamera pääsee oikealle paikalleen. Näin kameran siirtymälle tulee myös tarkoitus.

Aina kun monikameraohjaaja tekee muutoksia kuviin, kuvaussihteeri korjaa ne kuvalistaan. Käytännön toteutuksen takia tehtävien muutosten lisäksi ohjaaja voi myös hioa kuvia ja saattaa tehdä pieniä muutoksia esimerkiksi kuvakokoihin ja ajoihin. Kuvaussihteeri kirjaa tämän kaiken heti tarkasti ylös. Samalla kuvaussihteeri myös merkitsee kuvalistaan itselleen tärkeitä huomioita ja esimerkiksi erityisiä varoituksia vaativat kohdat. Kun sound checkissä kuullaan, että Robin aikoo hypätä biisinsä aikana yhden monitorin päälle, huomioidaan se heti kuvalistassa ja kuvaussihteeri merkitsee kohdan tarkasti ylös, jotta osaa varoittaa kameroita oikealla hetkellä.

Jos artistit eivät ole kameramiehille ulkonäöllisesti tuttuja, on kuvaussihteerin työnä sound checkissä briiffata heitä siitä, kuka on kukin. Näin varmistetaan, että lähetysten aikana kameramiehet kuvaavat varmasti oikeita ihmisiä tiiviissä kuvissa. Elämä Lapselle -konsertissa pitää kuvaussihteerin tarkentaa asiaa JVG:n kohdalla. Kumpi nyt oikein on se Jare ja kumpi VilleGalle? Jos joku artisti ei ole paikalla sound checkissä, studio-ohjaaja paikkaa häntä lavalla ja mahdollinen kuka on kukin -esittely tehdään kenraali-harjoitusten aikana.

Käytännössä sound checkit etenevät niin, että studio-ohjaaja kertoo aina ohjaamolle, kun esiintyjät ovat valmiita, ellei ohjaaja ole jo ehtinyt kysyä aika-arviota. Kuvaussihteeri kirjoittaa aika-arvion ohjaamon kelloon, ja biisin lähtö lasketaan sen mukaan. Vähän ennen esityksen alkua kuvaussihteeri kertoo ensimmäiset kuvat kameroille, ja tässä kohtaa ohjaaja voi vielä myös kertoa lisätietoa esimerkiksi kappaleen nopeudesta tai sen tunnelmasta. Hän käy myös etukäteen kuvamiksaajan kanssa läpi mahdolliset erityisen nopeat leikkauskohdat tai muut miksaajaa koskevat huomiot. Kuvaussihteeri laskee sitten viimeiset sekunnit lähtöön kymmenestä alaspäin, ja harjoitus alkaa.

Sound checkien aikana kameramiehet voivat pyytää kuvaussihteeriä laskemaan joitakin biisien kohtia tarkasti. Esimerkiksi pitkät kuvat ja vasta tehdyt kuvamuutokset tuntuvat Elämä Lapselle -konsertissa olevan asioita, joista kameramiehet toivovat kuvaussihteerin erityisesti muistuttavan. Kuten Alexandra Lerouxkin opinnäytetyössään (2015, 6) kirjoittaa, kokeneet kameramiehet opettelevat osaansa ulkoa harjoitusten aikana, mutta viime hetken muutokset jäävät helposti huomioimatta. Kuvaussihteeri merkitsee kin kameramiesten pyynnöt itselleen ylös, ja muistuttaa kuvista sekä laskee kestoja aina tiimin toiveiden mukaan.

Sound checkien jälkeen juontoharjoituksissa käydään kaikkien juontojen paikat yksitellen läpi. Harjoituksissa päätetään juontokamerat ja varmistetaan, että juontajat tietävät, mille kameralle puhua. Juontopaikkojen lisäksi harjoitellaan myös tulot ja poistumiset, ja juontajat tapailevat juontonsa läpi jos siihen jää aikaa.

Ainakin Elämä Lapselle -konsertissa sound check ja juontoharjoitukset etenivät varsin sujuvasti. Koko tekniikan tiimi on mukana hyvällä ja ammattimaisella otteella, mikä riipeän etenemisen lisäksi helpottaa etenkin monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin työtä. He voivat valmistautua kenraaliin ja suoraan lähetykseen luottavaisin mielin, kun tiimi on yhteistyökykyinen ja tarkkaavainen. Monikameraohjaajan ei tarvitse sanoa samoja ohjeita moneen kertaan, ja kuvaussihteerin varoituksia ja huomioita kuunnellaan. Sound checkin aikana ohjaaja poistuu välillä ohjaamosta juttelemaan yksittäisen kameramiehen tai esiintyjän kanssa yksityiskohdista, mutta muuten hän ja kuvaussihteeri voivat pysyä hyvin pitkälti omalla työpisteellään tietäen, että kaikki toimii.

Harjoitusten aikana ja yksittäisten vetojen välissä kuvaussihteeri tekee paljon omia merkintöjään. Sen lisäksi, että hän kirjaa ylös, mitä muutoksia eri dokumentteihin pitää tehdä, hän myös merkitsee omaan kovalistaansa mitä biisien jälkeen tapahtuu, jotta hän on heti valmiina ohjeistamaan kameroita tulevasta. Kuvaussihteeri käy myös käsi-kirjoitusta läpi ja kirjoittaa esimerkiksi kaikki juontopaikat itselleen muistiin. Ohjelman lopputekstit on koottu etukäteen ja annettu grafiikkaosastolle lähetyspäivän aluksi, mutta mikäli niihin tulee muutoksia tai lisäyksiä, kuvaussihteeri välittää tiedot eteenpäin aina harjoitusten välissä. (Musakka, haastattelu 16.9.2015.)

4.3 Kenraaliharjoitus

Kenraali on ohjelmantekijöiden viimeinen harjoitus ennen varsinaista lähetystä. Kenraaliharjoituksissa koko ohjelma käydään läpi aivan suoran lähetysten omaisesti, jotta voidaan varmistua siitä, että aikataulu pitää ja kaikki toimii (Ward 2001, 78). Myös mainoskatkot lasketaan mukaan oikeilla kestoillaan, jotta nähdään esimerkiksi, että lavaroudaukselle on tarpeeksi aikaa ja esiintyjät ehtivät katkon aikana paikoilleen.

Kun kaikki näyttää olevan valmista kenraalia varten, monikameraohjaaja ilmoittaa, että harjoituksen alkuun on kaksi minuuttia. Studio-ohjaaja varmistaa ohjaamolle, että sali on valmis ja tämän jälkeen kuvaussihteeri ilmoittaa lähtöön jäljellä olevan ajan aina minuutin, puolen minuutin, 15 sekunnin ja 10 sekunnin kohdalla. Viimeiset kymmenen sekuntia hän laskee kokonaan ääneen.

Kenraaliharjoituksissa, kuten varsinaisessa lähetyksessäkin, kuvaussihteeri laskee kestoja, varoittaa tulevista tapahtumista ja auttaa monikameraohjaajaa sekä muuta työryhmää kaiken osaamisensa kautta (Ward 2001, 200). Juontojen aikana kuvaussihteeri seuraa käsikirjoitusta, ja varoittaa aina etukäteen kun puhuja vaihtuu. Hän varoittaa myös viimeisen lauseen alkamisesta, jotta ohjaaja tietää milloin on aika siirtyä eteenpäin.

Kuvaussihteeri ilmoittaa myös inserttien aikana jäljellä olevan ajan, jotta esimerkiksi studio-ohjaaja tietää, miten paljon aikaa roudaukselle ja muille valmisteluille salin puolella on (Fairweather 1998, 72). Ennen EVS:n loppumista kuvaussihteeri varmistaa, että sali on valmis. Jos jotakin on vielä kesken, ohjaaja tietää sitten antaa tiimille lisää aikaa palaamalla konserttisaliin monien laajojen yleisökuvien kautta, joissa esimerkiksi lavaroudaus ei näy.

Monikameraohjaaja ja kuvaussihteeri infoavat tiimiä yhdessä siitä, mitä on tulossa seuraavaksi. Sen, mitä ohjaaja ei ehdi tai muista sanoa, kuvaussihteeri täydentää. Hän ilmoittaa myös tarkat kestot. Kameramiehiä muistutellaan tulevista osioista usein heidän omilla nimillään, jotta oikeat ihmiset ovat varmasti kuulolla ja tieto menee perille. Muistutus annetaan sekä parikymmentä sekuntia ennen uutta ohjelmaosiota sekä juuri sitä ennen. Kuvaussihteeri voi kertoa tulevasta juonnosta esimerkiksi sanoin: "Reverse lavalla, Vappu ja Marja. Marja aloittaa."

Vaikka kenraalissa ei ole vielä yleisöä, monikameraohjaaja ohjaa kaikki yleisökuvat, kuten esitysten jälkeiset aplodit ja muut reaktiot, aivan kuin sali olisi jo täynnä ihmisiä. Kameroille on tärkeää päästä harjoittelemaan kuvien pituudet ja kameraliikkeet, lavaroudaajien nähdä paljonko heillä on roudausaikaa ja juontajien sekä esiintyjien tietää, että he ehtivät valmiiksi omille paikoilleen. Tämä antaa heille itsevarmuutta ja helpottaa suoran lähetyksen tuomaa painetta ja jännitystä.

Kuvio 12. Elämä Lapselle -konsertin kenraaliharjoitus vuonna 2015 (Kuva: Nella Taarasti).

Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin välinen toimiva yhteistyö ja hyvä kemia ovat erittäin tärkeitä, jotta kaikki toimii ja lähetyspäivänä vältetään turhilta kommunikaatio-ongelmilta sekä ohjaamossa että sen ulkopuolella. Kuvaussihteerin tulee osata lukea ohjaajaa niin, että hän tietää vastata tämän kysymyksiin ilman, että niitä tarvitsee aina edes ääneen esittää. Kenraalin ja suoran lähetyksen aikana ohjaamossa puhutaan vain kaikki tarpeellinen eikä höpötellä turhia. Jos ohjaaja puhuu jonkun kanssa, muut odottavat vuoroaan. Linjoilla ei voi puhua kuin yksi ihminen samaan aikaan tai muuten ääni menee särinäksi, viestit sekoittuvat eikä kukaan enää tiedä mistä on kyse. Ohjaamossa ylimääräinen juttelu ohjaajan selän takana hiljennetään äkkiä tiukoilla komennoilla tai varoittavilla katseilla.

4.4 Suora lähetys

Suora lähetys on se varsinainen näytönpaikka. Tämä on ainut osio, jonka televisiokatsojat näkevät kaiken sen harjoittelun ja kaikkien valmistelujen jälkeen.

Elämä Lapselle -konsertin suora lähetys alkaa konsertin ensimmäisen tunnin jälkeen. Konsertti on siis jo käynnissä kun tv-tekniikka vielä valmistautuu lähetykseen. Tämän takia on erityisen tärkeää, että kaikki tarvittavat lähetyksvalmistelut konserttialin puolella tehdään ajoissa. Kun Hartwall Arena on täynnä yleisöä ja innokkaita faneja, ei suurille muutoksille tai tilaa vievälle tekniselle säädölle ole enää mahdollisuutta. Tapahtumajärjestäjät haluavat tietysti myös varmistua siitä, että maksava yleisö saa rauhassa nauttia konsertista aivan sen alusta saakka.

Noin puoli tuntia ennen lähetyksen alkua ohjaamosta varmistetaan, että kaikki kameramiehet ovat valmiina kameroidensa takana. Ohjaaja käy läpi kaikki yleisökuvat niitä kuvaavien kameroiden kanssa ja varmistaa, että seurantaheittäjiä ohjaavat valotiimin jäsenet ovat paikoillaan yleisön yläpuolella.

Kuvaussihteeri ottaa yhteyden LY:hyn eli lähetyksyksikköön. Hän saa heihin suoran yhteyden komentopöydän kautta. Lähetyksyksiköltä selvitetään lähetyksen tarkka lähtöaika ja kuinka kauan siihen on aikaa. Samalla vielä tarkistetaan mainoskatkojen kestot, jotka on saatu lähetyksyksiköltä jo aiemmin päivällä lähetyspäiväkirjassa.

Kun suoraan lähetykseen on 20 minuuttia, ohjaaja ja kuvaussihteeri varmistavat, että kameramiehet ovat edelleen asemissa, ääniosasto on valmis, studio-ohjaaja on ajan tasalla ja juontajilla on kaikki hyvin. Ammatillaiset ovat omilla työpisteillään jo hyvissä ajoin ennen lähetyksen alkua, jotta mahdollisille viime hetken ohjeistuksille on tarpeeksi aikaa ja ohjaaja voi olla varma siitä, että kaikki ovat tehtäviensä tasalla (Ward 2001, 194). Ohjelman alkua odotellessaan ohjaaja selailee sosiaalista mediaa ja käy läpi esimerkiksi Instagramiin lisättyjä kuvia ja videoita konsertista. Ohjaamoon ja sen ulkopuolelle laskeutuu viimeistään tässä vaiheessa innostunut ja odottava tunnelma. Kaikilla on hyvä fiilis, mutta suoran lähetyksen paine tuo pientä jännitystä kokeneimmillekin tekijöille.

Kuvaussihteeri ilmoittaa suoran lähetyksen alkavan viiden minuutin päästä. Ohjaaja kertoo ohjelman alun tapahtumat tiimin kanssa. Neljän minuutin kohdalla studio-ohjaaja

Parska siirtyy lavalle lämmittelemään yleisöä. Lämmittely on alkanut jo heti yleisön saavuttua paikalle, mutta nyt studio-ohjaaja huudattaa väkeä, pyytää harjoitusapludeja ja valmistelee kaikkia suoraan lähetykseen. Hänen työtään on varmistaa, että yleisö ja esiintyjät ovat mukana hyvällä fiiliksellä alusta asti (Fairweather 1998, 74). Kun lähetyksen alkuun on kaksi minuuttia, ensimmäinen esiintyjä tulee valmiiksi lavalle ja kuvamiksaaja laittaa lähtevän kuvan mustalle. Näin varmistetaan, että suora lähetyks ei vahingossakaan ala millään epämääräisellä kuvalla konserttisalista, vaan käsikirjoituksen mukaisella kopterikuvalla Hartwall Arenan ulkopuolelta.

Kun LY ilmoittaa kuvaussihteerille, että suoran lähetyksen alkuun on tasan yksi minuutti, kuvaussihteerin jakaa tiedon koko tiimille ja toivottaa samalla kaikille oikein hyvää lähetystä. Ohjaaja yhtyy tsemppaukseen. Tämän jälkeen kuvaussihteerin laskee ajan ohjelman alkuun: ”40 sekuntia, 30, 20 sekuntia ja EVS ja TG hereillä, 15 sekuntia, 10-9-8-7-6-5-4-3-EVS käy -2-1.” Suora lähetyks on alkanut.

Kuvio 13. Kuvakaappaus Chisusta esiintymässä Elämä Lapselle -konsertissa 2015 (MTV Katso 2015).

Ensimmäisen juonnon jälkeen ohjaaja kehuu juontajia: ”Olette mahtavia ja näytätte hyviltä!” Kun juonnon jälkeen siirrytään EVS:ltä tulevaan ensimmäiseen inserttiin, on ohjaamossa ja salissa pieni tauko. Sen aikana valmistaudutaan jo seuraaviin osioihin, muistutetaan kameroita tulevista kuvista ja tunnustellaan yleisesti fiiliksiä ohjelman alusta. Onhan kaikki mallillaan ja työryhmällä, esiintyjillä sekä yleisöllä hyvä meininki?

Mainoskatkojen lähestyessä kuvaussihteeri varoittaa lähetyksikköä aina viimeistään viidestä viimeisestä sekunnista ennen katkole siirtymistä. Katkon aikana kuvaussihteeri vielä varmistaa, että katkon kesto on ohjaamon tiedoissa varmasti oikein. Elämä Lapselle -konsertin ensimmäiselle mainoskatkolle mentäessä ollaan 40 sekuntia myöhässä aikataulusta, mutta ohjaaja ei ole yhtään huolissaan, sillä hän on varautunut asiaan ja tehnyt lähetyksestä kaksi minuuttia vajaan. Näin kokonaiskestossa on hie-man liikkumavaraa, eikä ole välitöntä vaaraa siitä, että ohjelma menisi yliajalle.

Toiseksi viimeiselle eli neljännelle mainoskatkolle siirryttäessä kamerat bongaavat yleisön joukosta juuri oikean ”Peto on irti” -kyltin ja ohjaaja kiittelee kameramiehiä vuolaasti. Katkole mennään juuri kaksi minuuttia myöhässä, joten jos viimeiset blokit, eli mainoskatkojen väliset ohjelmaosiot, pysyvät ajassa, ohjelman kokonaiskesto täsmää täydellisesti.

Viimeisen katkon aikana Lastenklonikoiden Kummien puolesta tullaan kertomaan, että puhelinlahjoituksilla on kerätty jo yli 230 000 euroa. Ohjaaja välittää tiedon juontajille, jotka kertovat summan lähetyksessä. Ohjaamossa iloitaan hyvästä tuloksesta ja ylipäättään todella hyvin edenneestä lähetyksestä. Kuvaussihteeri ja ohjaaja vuoroin kehuvat koko tv-tiimiä ja kannustavat kaikkia jatkamaan samalla tyylillä loppuun asti.

Suora lähetyks loppuu klo 21.52.40. Jäädään siis noin 30 sekuntia alle ohjelma-ajan, mikä on ohjaajalta ja koko tiimiltä aivan ideaalisuoritus. Ohjaamosta käsin kiitellään työryhmä, ihmiset poistuvat pikkuhiljaa luureista ja purku alkaa. ”Kiitos ja toivottavasti vuoden päästä uudelleen!”

5 Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin välinen yhteistyö

Yhteistyö on prosessi, joka tapahtuu yksilöiden välillä. Yhteistyön katsotaan olevan tehokkaasti toimivan tiimin ominaisuus. Se kuvaa tapaa, jolla tiimin jäsenet vaikuttavat toisiinsa. Yhteistyössä yksilöt osallistuvat yhdessä kaikkeen toimintaan. (Uimi 2012, 6.)

Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin toimiva yhteistyö on etenkin suorassa lähetyksessä erityisen tärkeää. Jos kommunikointi ja tiedonkulku ei toimi ohjaamossa, ei se toimi myöskään sen ulkopuolelle. Epävarma ohjaaja tai hätäilevä kuvaussihteeräi vaikuttaa negatiivisesti koko tiimin suoritukseen. Yhtä lailla rauhallinen ja osaava monikameraohjaaja sekä tilanteen tasalla oleva, luotettava kuvaussihteeräi taas nostavat koko ohjelman korkeammalle tasolle.

Tässä kappaleessa käsitellään monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin yhteistyötä Elämä Lapselle -konsertissa sanallisesta kommunikoinnista kehonkieleen ja sosiaalisiin taitoihin. Aiemmissa kappaleissa on jo tullut esiin molempien roolien vastuualueet ja yksittäiset työtehtävät – nyt halutaan esimerkkien avulla kertoa, minkälaista hyvän ohjaaja–kuvaussihteeräi-parin työskentely käytännössä on ja miten se vaikuttaa koko tiimin suoritukseen.

5.1 Sanallinen kommunikointi

Mitä pidempään ohjaaja ja kuvaussihteeräi ovat työskennelleet yhdessä, sitä paremmin heidän keskinäinen kommunikointinsa toimii. Vie aikaa oppia lukemaan toista niin, että osaa vastata myös kysymättömiin kysymyksiin ja ennakoida sen, mitä toinen tarvitsee tai haluaa. Toimivan yhteistyön ohjaamossa tunnistaa yleensä siitä, että tunnelma on rauhallinen ja ääneen puhutaan vain kaikki välttämätön. Turha höpötys, äänen korottaminen tai levottomuus kertovat monesti siitä, että tilanne ei ole hallinnassa. Kuten ohjaaja Juha-Matti Valtonen (haastattelu, 11.12.2015) sanoo: ”Monikameraohjaaja ei saa panikoida, sillä paniikki synnyttää paniikkia.”

Monikameratuotannoissa on vakiintunut komentokieli, jota kaikki ymmärtävät. Samojen, yleisesti sovittujen komentojen käyttäminen varmistaa sen, että ohjaamo, kameramiehet, studio-ohjaaja ja muu tekniikan tiimi ymmärtävät toisiaan, olivatpa sitten tehneet aiemmin töitä yhdessä tai eivät. Napakka kommunikointi ja lyhenteiden käyttäminen helpottaa myös koko ryhmän työskentelyä, kun ohjeistamiseen ja ohjeiden kuunte-

lemiseen ei kulu turhaan aikaa ja parin sanan jälkeen päästään jo toteutusvaiheeseen. (Fairweather 1998, 40.)

Esimerkiksi Elämä Lapselle -konsertissa monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin puhe pysyy komentokielen pohjalta koko ajan selkeänä ja hyvässä rytmissä. Ohjaaja antaa komentoja kameroille ja kuvamiksaajalle, joka leikkaa ulosmenevän kuvan aina ohjaajan sanoessa ”nyt”. Ohjaaja pyytää leikkaamaan kuvaan aina hieman ennen iskua, jolloin se miksaajan reagointiajan ja kuvaviiveen jälkeen todellisuudessa vaihtuu juuri iskulleen. Kuvaussihteerin puhuu aina ohjaajan puheen väliin häiritsemättä tämän komentoja. Heti nyt-komennon jälkeen hän varoittaa kovalistan mukaan seuraavasta kuvasta sanomalla sen kuvaavan kameran numeron ja kuvanumeron. Eli: ”Kamera 3, kuva 31. Kamera 7, kuva 32. Kamera 1, kuva 33.” ja niin edelleen. Tämä auttaa ohjaajaa ja miksaajaa seuraamaan kovalistaa, ja muistuttaa kameramiehiä aina etukäteen heidän kameransa kuvista.

Kun monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin komennot ja varoitukset pysyvät selkeinä, ne muodostavat yhdessä ohjelmaa eteenpäin vievän rytmin. Seuraavassa esitetään ote monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin puheesta Elämä Lapselle -konsertin suorasta lähetyksestä. Kuvaussihteerin puhe on kursivoitu.

–20 sekuntia nyt

–10-9-8-

–K3 liikkuu, miksaton NYT

–1 ristiin NYT

–K7 kuva 3

–Ristiin 7 NYT – hyvä!

–K1 kuva 4

–1 NYT

–K3 kuva 5

–3 varoo ja 3 NYT

–K5 kuva 6

–Oikealta aja ohi, lähde ajamaan nyt ja 5 NYT

–K4 kuva 7

–Ja 4.... NYT

Jos kaikki menee sujuvasti, kuvaussihteerin ja ohjaajan ei siis käytännössä varsinkaan musiikkiesitysten aikana tarvitse puhua paljon tuota enempää. Hyvä etukäteissuunnittelu ja osaava tiimi mahdollistavat sen, että lyhyet varoitukset ja selkeä komennot riittävät. Ohjaamossa ollaan kuitenkin aina valmiita antamaan tarkentavia ohjeita, jos sellaisia tarvitaan.

Rauhallisuuden ja muiden kunnioituksen tulee kuulua myös monikameraohjaajan äännessä. ”Tiimityön toimivuuteen vaikuttavat tiimin jäsenten väliset ihmissuhteet, erityisesti keskinäinen arvostus, luottaminen ja toistensa tukeminen (Lampi 2006, 73, Uimin 2012, 6 mukaan). Vaikka varsinkin suora lähetys on usein vaativa ja nopeatempoinen, ei ohjaajalla ole mitään syytä huutaa tai käyttäytyä muuten epäkunnioittavasti. Kenenkään suoritus ei parane sillä, että ohjaaja meuhkaa luureihin naama punaisena. Joskus huutamista ja paasaamista ohjaamossa pidettiin vahvan ohjaajan merkinä, mutta nykyään tämän ymmärretään yleensä vain tarkoittavan sitä, että hän on pudonnut kärryiltä (Fairweather 1998, 12). Varsinkin kuvamiksaajalle on tärkeää, että ohjaaja on rauhallinen ja inhimillinen (Huovinen, haastattelu 16.9.2015). Huutaminen vain hankaloittaa komentojen seuraamista ja niiden toteuttamista aiheuttaen samalla epäluottamusta ja turhaa jännitystä sekä ohjaamoon että sen ulkopuolelle.

Etenkin kuvaussihteerin tulee osata lukea ohjaajaa niin, että hän välittää tarvittavat tiedot hetkellä, jolloin ohjaajalla on aikaa niitä kuunnella. Kuvaussihteerin ei esimerkiksi puhu päälle, jos ohjaaja on juuri käymässä keskustelua jonkun toisen tiiminjäsenen kanssa. Kuvaussihteerin tulee myös osata itse arvioida, mikä tieto ohjaajalle on milloinkin tarpeellista kertoa. Hänen ei tarvitse eikä pidä jakaa ohjaajalle välittömästi kaikkea sitä tietomäärää, mikä hänelle eri osastoilta kuvauspäivän aikana kertyy. Monikameraohjaajalla on niin monta lankaa käsissään, että mitä vähemmän hänelle annetaan ylimääräistä tietoa, sen paremmin hän voi keskittyä itse ohjaamiseen. Ohjaajan tulee myös voida luottaa siihen, että kuvaussihteeriltä kyllä löytyy kaikki tarvittava info silloin kun sitä tarvitaan. Jos monikameraohjaaja joutuu huolehtimaan kuvaussihteerin pärjäämisestä tai pelkää jäävänsä ilman tärkeitä tietoja, on tiimityöskentelyssä ja henkilökohtaisessa osaamisessa vielä paljon parantamisen varaa.

Sujuvan keskinäisen työskentelyn lisäksi on myös suuri merkitys sillä, miten monikameraohjaaja ja kuvaussihteerin kommunikoivat muun työryhmän kanssa. Molempien tulee kestää jatkuvaa kyselyä ja olla kokoajan ajan tasalla siitä, mitä milloinkin tapahtuu. Ohjaaja ja kuvaussihteerin reagoivat kameramiesten ja studio-ohjaajan kysymyksiin

yhdessä. Työnjako on selkeä: ohjaaja vastaa sisältöä koskeviin ja kuvaussihteeri varsinkin aikatauluihin ja ajolistaan liittyviin kysymyksiin. Käytännössä voidaan siis sanoa, että kuvaussihteerin vastuulla ovat kysymykset, joihin löytyy vastaus suoraan oikeasta paperista. Ohjaaja hoitaa muut, eli lähinnä taiteellista näkemystä tai teknistä mielipidettä vaativat asiat. Molemmat ovat myös aina valmiita kannustamaan koko tiimiä parhaaseen mahdolliseen suoritukseen. "Mennään vielä kerran, jotta tästä tulee ihan timanttinen!"

5.2 Kehonkieli

Monikameraohjaajan kehonkielen lukeminen on tärkeää etenkin kuvamiksaajan kannalta. Napakat liikkeet korostavat nopeita leikkauksia kun taas esimerkiksi pehmeät, hitaat käsiliikkeet kertovat rauhallisesta rytmistä. Monikameraohjaajilla on usein vakiintuneita käsien liikkeitä erilaisille leikkaustyyliille, monesti jopa heidän itse sitä huomaamattaan. Esimerkiksi käden maalaava liike ylhäältä alas kertoo miksaajalle, että ohjaaja toivoo kuvien leikkaantuvan ristiin. Käden liikkeen nopeus kertoo rytmin. Kun leikkaus on nopea, monet ohjaajat napsauttavat sormiaan samalla kun antavat sanallisen leikkauskomennon.

Rytmi on myös taide-elämyksen ydin. Se sykkii teoksessa ja tempaa katsojan ja kuulijan mukaansa, rytmivirran vietäväksi, irti muusta ympäristöstä ja metrisestä ajantajusta. Rytmien kokemisen halu on ihmiselle luontaista – ja yhtäläillä rytmiset virheet havaitaan helposti ja koetaan kiusallisina, jopa ahdistavina. (Pirilä & Kivi 2005, 33.)

Elämä Lapselle -konsertin musiikkikohdissa sekä ohjaaja että kuvaussihteeri ilmentävät rytmiä kehoillaan. He lyövät tahtia jalalla tai muuten liikkuvat musiikin mukana. Yleisesti biisien tahdin mukana "jammaileminen" auttaa rytmin lisäksi pysymään myös oikeassa tunnelmassa. Nopeatempoisissa biiseissä leikkausrytmikin on ripeä ja riehakas, rauhallisissa ja tunteellisissa kappaleissa tämä tunnelma halutaan välittää pidemmällä kuvilla ja hitaammilla leikkauksilla.

5.3 Sosiaaliset taidot ja tilanteisiin reagointi

Most crews work very hard to give the director a first-class product. People who have made a special effort are far more likely to repeat it if you acknowledge their efforts and thank them. (Fairweather 1998, 14.)

Hyvä ihmistuntemus on tärkeää sekä ohjaajalle että kuvaussihteerille. Heidän tulee tietää, miten kommunikoida erilaisten tiiminjäsenten kanssa, jotta kaikki sujuu ja ihmiset ovat mukana hyvällä mielellä. Työryhmän kehuminen ja kannustaminen ohjaamosta käsin on erittäin tärkeää. Jokaisen työryhmän jäsenen kameramiehistä juontajiin tulee tietää, että heidän työpanostaan arvostetaan. Tv-lähetyksen teko on tiimityötä, ei monikameraohjaajan tai kenenkään muunkaan oma show.

Monikameraohjaaja puhuu kameroista numeroiden sijaan usein kameramiesten nimillä. Sillä saadaan heti henkilön huomio herätettyä ja viesti varmasti perille. Ja kuten Juha-Matti Valtonen (haastattelu, 16.9.2015) sanoo, "Se tuo myös läheisyyttä ja osoittaa, että ohjaamo ei vaan ohjaile vaan työskentelee ihmisten kanssa."

Kuvaussihteerin pitää yllä rentoa tunnelmaa vitsailemalla studio-ohjaajan, kameramiesten ja muiden tiiminjäsenten kanssa. Hyvä yhteishenki on onnistuneen ohjelmanteon kannalta tärkeä, ja ohjaamon lisäksi on jokaisen yksilön vastuulla huolehtia siitä. Toisten kunnioitus, positiivinen asenne ja selkeät yhteiset pelisäännöt ovat lähtökohtia hyvälle työilmapiirille.

Ihmisten välinen yhteistyö ja vuorovaikutus vaikuttavat ratkaisevasti ilmapiiriin. Työyhteisön sisäinen toimivuus ja hyvä ilmapiiri tukevat niin työorganisaation menestymistä kuin sen jäsenten hyvinvointia. Jos työyhteisö voi sisäisesti huonosti, se ei pysty ulkoiseenkaan tehokkuuteen, koska sisäiset kitkatekijät kuluttavat voimavaroja sekä vähentävät työmotivaatiota ja -hyvinvointia. (Työturvallisuuskeskus 2016.)

Toimiva yhteistyö edellyttää vahvaa luottamusta ihmisten välillä (Aira 2012, 132). Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin tulee luottaa sekä toisiinsa että muuhun työryhmään saumattomasti. "Kun tekee yhteistyötä toisen ihmisen kanssa, on yleensä yhteisesti vastuussa yhteistyön tuloksista. Tällöin ottaa riskin siitä, että toinen ihminen ei hoida omaa osuuttaan yhteistyöstä ja tulokset jäävät huonoiksi tai että joutuu itse tekemään toisenkin osuuden." (Aira 2012, 57.) Luottamus perustuu siihen, ettei pelkää tällaisten riskien toteutuvan.

Luottamus rakentuu vuorovaikutuksesta, joka on kaiken sosiaalisen kanssakäymisen ydin. Hyvin toimiva vuorovaikutus on sitä, että ”asiat etenevät hyvin” ja ”puhutaan samaa kieltä” (Aira 2012, 61). Se on välittämistä, kuuntelemista ja kuulluksi tulemistä.

Monikameraohjaaja ja kuvaussihteeri pitävät tv-tekniikan työryhmän lisäksi huolta myös siitä, että esiintyjillä ja juontajilla on hyvä fiilis ja kaikki hyvin. Esimerkiksi Elämä Lapselle -konsertin harjoituksissa monikameraohjaaja poistuu välillä ohjaamosta juttelemaan artistien kanssa, ja muodostaa näin viimeistään lähetyspäivänä henkilökohtaisen siteen jokaiseen heistä. Osan kanssa hän on ollut yhteyksissä jo ennen konserttipäivää, kun artistit ovat halunneet suunnitella esimerkiksi lavakoreografiaa yhdessä monikameraohjaajan kanssa, ja varmistaa näin, että esitys näyttää mahdollisimman hyvältä tv-kameroiden kautta.

Lähetyspäivänä monikameraohjaaja ja kuvaussihteeri huolehtivat siitä, että esiintyjille jää harjoituksista itsevarma olo, mutta myös tarpeeksi energiaa varsinaiseen konserttesitykseen. ”Mennäänkö vielä kerran, jaksako artisti?” ohjaamossa kysellään sound checkien aikana. Kaikkien kuunteleminen ja tilanteiden lukeminen ovat ohjaaja-kuvaussihteeri-parille tärkeitä taitoja.

Ammattitaitoisen monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin tunnistaa etenkin silloin, kun ohjelman teossa tulee ongelmia tai yllättäviä käännteitä. Varsinkin suorassa lähetyksessä voi tapahtua mitä vain, ja ohjaamon pitääkin aina olla valmis reagoimaan nopeasti. Oli kyseessä sitten tekninen ongelma, inhimillinen erehdys tai huono tuuri, monikameraohjaajan tulee olla heti tilanteen päällä. ”Hyvä ohjaaja reagoi nopeasti, keksii vaihtoehtoisia toimintatapoja lennosta ja pysyy edelleen rauhallisena ja reiluna koko tiimille” (Koskimies, haastattelu 16.9.2015). Hän ei mene koskaan henkilökohtaisuuksiin tai suutu, vaikka kaikki ei menisikään täydellisesti suunnitelmien mukaan (Huovinen, haastattelu 16.9.2015).

Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin tulee ottaa myös täysi vastuu omasta työskentelystään. Molempien roolien vahva osaaminen vaatii vuosien kokemusta, eikä kukaan ole koskaan täydellinen. Yksi ammattilaisen merkki onkin myös omien virheiden myöntäminen. Esimerkiksi Elämä Lapselle -konsertin suoran lähetyksen mainostauolla kuvaussihteeri sanoo ohjaajalle, että katkoa edeltävän biisin yksi vääränlainen kuva ei ollut kameramiehen vika, vaan johtui siitä, että kuvaussihteeri ei ehtinyt varoittaa tulevasta kuvasta kunnolla. Kuvaussihteeri kantaa vastuun ja pitää yllä ryhmän reilua hen-

keä. Suoraselkäisyydellään hän ansaitsee myös työryhmän kunnioituksen. Sama koskee tietysti myös ohjaajaa.

Nobody respects a director who refuses to admit when they were wrong. The worst mistake you can make is to blame other people for your errors. Trust me, everyone knows when the director is a fault. So impress everyone and admit to it. (Fairweather 1998, 14.)

6 Johtopäätökset

Suuri monikameratuotanto vaatii onnistuakseen osaavan työryhmän, selkeän aikataulun, toimivan tekniikan ja hyvän yhteishengen. Onnistunut kokonaisuus on jokaisen tiiminjäsenen vastuulla, mutta etenkin monikameraohjaajan tulee olla valmis kannustamaan kaikkia parhaaseen mahdolliseen suoritukseen.

Ennakkotyöllä on todella suuri merkitys siihen, että kuvauksissa kaikki toimii. Yleensä suorana lähetyksenä toteutettavan monikameratuotannon lähetyspäivä on ainut päivä, kun koko työryhmä on paikalla ja harjoittelemisen on mahdollista. Viime hetken ylimääräiselle säädölle ja myöhästyneelle suunnittelulle ei siis silloin enää ole aikaa. Monikameraohjaajan tulee valita työryhmänsä tarkasti, jotta hän voi luottaa siihen, että lyhyelläkin harjoitteluajalla kaikki sujuu. Kuten tiimityöskentelyä tutkinut Hirvonen (2007, 16) sanoo: ”Sitoutuneet tiiminjäsenet ovat avain tehokkaaseen tiimityöskentelyyn, joten tiiminjäsenten valinta kannattaa tehdä harkiten. Tiimiä perustaessa on huomioitava, että tiiminjäsenillä tulisi olla oikeanlaisten taitojen yhdistelmä.” Tärkeiksi tiimin tarvitsemiksi taidoiksi Hirvonen luettelee muun muassa teknisen ja toiminnallisen asiantuntemuksen, ongelmanratkaisu- ja päätöksentekotaidot sekä vuorovaikutustaidot (Hirvonen 2007, 16). Vaaditaan myös mutkatonta yhteistyötä monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin välillä, jotta kaikki dokumentit ja aikataulut lähetystä varten valmistuvat ajallaan ja pitävät sisällään kaiken tarvittavan.

Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin välinen toimiva yhteistyö on tärkeää koko tiimin kannalta. Yhteen hioutuneet rutiinit ja varmuus omassa tekemisessä nostavat ohjelman tekemisen seuraavalle tasolle. Elias Koskimiehen (haastattelu, 16.9.2015) sanoin: ”Monikameraohjaajaa ja kuvaussihteerää voidaan verrata ohjaaja-apulaisohjaajapariin leffapuolella. He ovat aisapari: toinen on luova taiteilija ja toinen jalat maassa pitävä organisoinnin mestari.” Yhdessä tämä kaksikko luotsaa koko työryhmän parha-

seen mahdolliseen lopputulokseen ja kokoaa kaikista monikameratuotannon palasista onnistuneen ohjelman.

Monikameraohjaajan ja kuvaussihteerin välillä tulee olla vahva luottamus ja selkeä yhteinen tapa toimia. Heidän tulee kunnioittaa ja kuunnella, kiittää ja kannustaa sekä toisiaan että koko työryhmää. Toimiva yhteistyö pohjautuu kattavan ennakkotyön, sujuvan kommunikoinnin ja hyvien sosiaalisten taitojen lisäksi molempien vahvaan oman työn osaamiseen.

Hyvä kuvaussihteerin on multitaskingin mestari. Hänellä on positiivinen asenne ja hyvä ihmistuntemus. Kuvaussihteerin on aina ajan tasalla kuvausten tapahtumista ja valmiina vastaamaan koko työryhmän kysymyksiin aiheesta kuin aiheesta. Etenkin monikameratuotannoissa kuvaussihteerin tärkeitä ominaisuuksia ovat myös hyvä rytmittäjä ja rauhallinen varmuus omassa tekemisessä.

Hyvä monikameraohjaaja on reilu ja rauhallinen tiiminjohtaja. Hän tietää mitä tekee, antaa selkeitä komentoja ja kuuntelee muita (Fairweather 1998, 144). Hän jaksaa kannustaa, hänellä on teknistä ja taiteellista osaamista sekä vahva luotto koko työryhmään. Ja kuten kuvaussihteerin Heidi Musakka (haastattelu, 10.11.2015) lisää, "Todella mahtavaa, jos ohjaaja on myös ihminen jonka kanssa on helppo tulla toimeen!"

Kaiken kaikkiaan positiivinen asenne, varmuus omassa tekemisessä ja hyvät sosiaaliset taidot ovat ehdottoman tärkeitä sekä monikameraohjaajan että kuvaussihteerin työssä. Ne ovat myös tae motivoituneelle työryhmälle. "Ohjaajan pitää olla messissä. Jos hän ei ole kiinnostunut lähetyksestä, sen aiheesta ja ohjaamisesta, vaikuttaa tämä negatiivisesti koko tiimiin." (Saharinen, haastattelu 16.9.2015.) Ohjaajan ja kuvaussihteerin intohimo omaan työhön vahvistaa koko ryhmän suoritusta. Kun tähän lisätään vielä kaksikon sujuva yhteistyö ja yhtenevät tavoitteet, on monikameratuotanto ainakin ohjaamosta käsin erittäin hyvillä kantimilla.

Lähteet

Aira, Annaleena 2012. Toimiva yhteistyö – Työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot. Väitöskirja. Viestintätieteiden laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Alatalo, Anni 2013. Tuotantokoordinaattorin päivä - DocVentures on Kristiinan työtä. Ylen verkkosivut 30.9.2013.
<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/09/30/tuotantokoordinaattorin-paiva-docventures-kristiinan-tyota> (luettu 12.1.2016).

Bignell, Jonathan; Orlebar, Jeremy 2005. The Television Handbook. London and New York: Routledge.

Early Television Museum 2016. Mechanical Television: The Queen's Messenger. http://www.earlytelevision.org/queens_messenger.html (luettu 27.1.2016).

Eskelinen, Nina 2012. Kuvaus- ja tuotantosihteerin muuttuva työnkuva : 2010-luvun taitteen mullistukset Yleisradiossa ja yksityisissä tv-tuotantoyhtiöissä. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

Facebook 2015. Lastenklonikoiden kummit.
<https://www.facebook.com/lastenklonikoidenkummit/?fref=nf>.

Fairweather, Rod 1998. Basic Studio Directing. Oxford: Focal Press.

Finnpanel 2016. Tv-mittaritutkimuksen tuloksia.
<http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv.php> (luettu 12.1.2016).

Hartwall Arena 2015. Elämä Lapselle 2015.
<http://hartwallarena.fi/fi/el%C3%A4m%C3%A4-lapselle-2015> (luettu 3.12.2015).

Hirvonen, Hannu 2007. Tiimityöskentelyn käyttöönnotto ja kehittäminen. Opinnäytetyö. Teknologiaosaamisen johtamisen koulutusohjelma. Jyväskylä: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.

Iltalehti 2006. Elämä lapselle -konsertti jälleen loppuunmyyty. Iltalehden verkkosivut 14.9.2006. http://www.iltalehti.fi/viihde/200609145122393_vi.shtml (luettu 4.12.2015).

Instagram 2015a. wiiwihakala. www.instagram.com/wiiwihakala/ (luettu 7.12.2015).

Instagram 2015b. chisuofficial. <https://www.instagram.com/p/7tUW-erKo6/?taken-by=chisuofficial> (luettu 7.12.2015).

Lastenklonikoiden Kummit ry 2015a. Elämä Lapselle: Lisätiedot.
<http://kummit.fi/node/248> (luettu 3.12.2015).

Lastenklonikoiden Kummit ry 2015b. Konserttilahjoitukset.
<http://kummit.fi/yrityksille/konserttilahjoitukset> (luettu 3.12.2015).

Lastenklินิกoiden Kummit ry 2015c. Historia. <http://kummit.fi/node/46> (luettu 3.12.2015).

Lastenklินิกoiden Kummit ry 2015d. Elämä Lapselle. <http://kummit.fi/tapahtuma/elamalapselle> (luettu 3.12.2015).

Leroux, Alexandra 2015. CuePilot-ohjelma musiikkiohjelmien monikameratuotannoissa. Opinnäytetyö. Elokuvan ja television koulutusohjelma. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Mattila, Ilkka 2016. Tutkimus: Televisiota katsotaan kolme tuntia vuorokaudessa, nuorten suosio nostaa netti-tv:tä. Helsingin Sanomien verkkosivut 21.2.2016. <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1453347135401> (luettu 25.1.2016).

Metroareena.fi 2015. Elämä Lapselle -konsertti Espoo Metro Areenalle. <http://metroareena.fi/fi/ajankohtaista/elama-lapselle-konsertti-espoo-metro-areenalle> (luettu 11.1.2016).

MTV 2009. Katso Elämä Lapselle -konsertti suorana MTV3:n netissä. MTV:n verkkosivut 9.9.2009. <http://www.mtv.fi/uutiset/kulttuuri/artikkeli/katso-elama-lapselle-konsertti-suorana-mtv3-n-netissa/2021956> (luettu 14.1.2016).

MTV 2001. Yli 25000 henkeä Elämä lapselle -konsertissa. MTV:n verkkosivut 24.8.2001. <http://www.mtv.fi/uutiset/kulttuuri/artikkeli/yli-25000-henkea-elama-lapselle--konsertissa/2029990> (luettu 4.12.2015).

MTV Katsomo 2015. Elämä Lapselle -konsertti 2015. www.katsomo.fi.

Partala, Raisa 2015. Tyytyväisyys koulujen monikameraopetukseen. Opinnäytetyö. Elokuvan ja television koulutusohjelma. Tampere: Tampereen Ammattikorkeakoulu.

Pirilä, Kari; Kivi, Erkki 2005. Otos: elävä kuva – elävä ääni: osa 1. Helsinki: Like.

Pirilä, Kari; Kivi, Erkki 2010. Teos: elävä kuva – elävä ääni: osa 3. Helsinki: Like.

Pulkkinen, Jere 2014. Monikameratuotannon toteutus konserttikiertueella: Jari Sillanpää Liekeissä 2013 -konserttikiertue. Opinnäytetyö. Tietotekniikan koulutusohjelma. Turku: Turun Ammattikorkeakoulu.

Radio Nova 2014. Elämä Lapselle -konsertti täynnä huippuartisteja! Ole mukana tekemässä hyvää! <http://www.radionova.fi/musiikki/uutiset/Elama-Lapselle--konsertti-taynna-huippuartisteja--Ole-mukana-tekemassa-hyvaa--32196.html> (luettu 4.12.2015).

Suomalainen, Ninni 2015. Cheekin jättiyllätys: Tähdittää sittenkin vielä yhtä konserttia tänä vuonna. Ylen verkkosivut 7.9.2015. http://yle.fi/ylex/uutiset/cheekin_jattiyllatys_tahdittaa_sittenkin_yhla_yhta_konserttia_tana_vuonna/3-8285189 (luettu 4.12.2015).

Theseus 2016. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut. <https://www.theseus.fi/> (luettu 25.1.2016).

Tuomela, Marika 2016. Monikamera: Mitä ohjaajalta vaaditaan onnistuneen monikameratuotannon tekemiseen? Opinnäytetyö. Viestinnän tutkinto-ohjelma. Oulu: Oulun Ammattikorkeakoulu.

Työturvallisuuskeskus 2016. Työyhteisön ilmapiiri.
<http://www.tyoturva.fi/index.phtml?s=133> (luettu 21.1.2016).

Uimi, Jutta 2012. Kirjallisuuskatsaus tiimityöstä. Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma. Lohja: Laurea-ammattikorkeakoulu.

Ward, Peter 2001. Studio and Outside Broadcast Camerawork: A Guide to Multi-camerawork Production. Oxford: Focal Press.

Haastattelut ja julkaisemattomat lähteet

Huovinen, Jari 2015. Kuvamiksaaja. Director's Cut Oy. Haastattelu: 16.9.2015

Koskimies, Elias 2015. Ohjaaja/käsikirjoittaja. Haastattelu: 16.9.2015

Mecklin, Taina 2015. Tutkimusjohtaja. MTV Oy. Sähköpostikeskustelu 4.12.2015

Musakka, Heidi 2015. Kuvaussihteeri. Haastattelu: 16.9.2015. Sähköpostihaastattelu: 10.11.2015

Musakka, Heidi 2015. Elämä Lapselle -konsertti, aikataulu. Tekijän hallussa.

Musakka, Heidi 2015. Elämä Lapselle -konsertti, kamerakortit. Tekijän hallussa.

Saharinen, Parska 2015. Studio-ohjaaja. Director's Cut Oy. Haastattelu: 16.9.2015

Valli, Matti 2016. Viestintäpäällikkö. Lastenklonikoiden Kummit ry. Sähköpostikeskustelu 12.1.2016

Valtonen, Juha-Matti 2015. Monikameraohjaaja. Regissör Juha-Matti Valtonen Oy. Haastattelu: 16.9.2015. Sähköpostihaastattelu: 11.12.2015

Valtonen, Juha-Matti 2015. Elämä Lapselle -konsertti, ajolista. Tekijän hallussa.

Valtonen, Juha-Matti 2015. Elämä Lapselle -konsertti, kamerakartta. Tekijän hallussa.

Valtonen, Juha-Matti 2015. Elämä Lapselle -konsertti, kovalistat. Tekijän hallussa.